

Міністерство освіти і науки України
Навчально-методичний центр професійної
(професійно-технічної) освіти у Сумській області
Державний навчальний заклад
«Сумське міжрегіональне вище професійне училище»

О.С.Цирулік

ЗБІРКА
позакласних виховних
заходів

Ми –
діти України,
вона
у нас одна

Суми 2022

Схвалено методичною радою ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ», протокол №4 від 05.01.2021 року.

Автор-упорядник:

Цирулік О.С., викладач загальноосвітньої підготовки, керівник методичного об'єднання класних керівників та вихователів ДНЗ «Сумське міжрегіональне вище професійне училище».

Рецензенти:

Моцак С.І. – кандидат педагогічних наук, доцент (Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка).

Сідельнік Н.В. – кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виховної роботи ДНЗ «Сумське ВПУ будівництва і автотранспорту».

«Ми – діти України, вона у нас одна» (збірка позакласних виховних заходів), Цирулік О.С., Суми, 2021. - 71 с.

Збірка відповідає вимогам Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання.

Вона містить виховні заходи національно-патріотичного спрямування, які проводили класні керівники та вихователі закладу професійної (професійно-технічної) освіти з використанням інтерактивних та комп'ютерних технологій чи їх елементів.

Матеріали збірки стануть у пригоді класним керівникам, викладачам-предметникам, вихователям закладів професійної (професійно-технічної) освіти, вчителям шкіл для проведення виховних годин, тематичних зустрічей, квестів тощо з національно-патріотичного виховання.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. «Герої не вмирають» (вечір пам'яті)	4
2. «З Україною в серці» (виховний захід)	8
3. «Країна нескорених» (виховна година) до Дня Гідності та Свободи	13
4. «Чорна сповідь моєї Вітчизни» (вечір пам'яті до Дня пам'яті жертв Голодомору)	17
5. «Земле рідна, понівечена скрипко» (годину пам'яті до Дня пам'яті Чорнобильської трагедії)	23
6. Прагнемо миру! (урок-спілкування)	28
7. «Вишита хустина - ти символ рідної країни» (літературно-музикальний виховний захід)	34
8. «Величні жінки України» (усний журнал)	40
9. «Мужність і відвага скрізь віки» (виховний захід) до дня козацтва, дня захисника України (14 жовтня)	48
10.«Масниця іде, весну несе...» (театралізоване свято)	52
11.«Це місто над Пслom» (виховна година)	57
12.«Уклонімось низько до землі тим, хто в серці буде вічно жити...» (виховний захід) до дня пам'яті Героїв Небесної Сотні	62
13.«День Соборності України» (урочиста лінійка)	68
Матеріали для проведення заходів національно-патріотичного спрямування зі здобувачами освіти в умовах сьогодення	71
Висновки	84

ВСТУП

«Україна починається з тебе»

В. Чорновол

Актуальність національно-патріотичного виховання зумовлюється процесом формування в Україні єдиної політичної нації. Патріотичне виховання населення спрямоване на забезпечення цілісності, соборності України, що є серцевиною української національної ідеї. При цьому важливо, щоб об'єднання різних етносів і регіонів України задля національного відродження, розбудови й вдосконалення суверенної правової держави і громадянського суспільства здійснювалось саме на базі демократичних цінностей, які у свою чергу мають лежати в основі патріотичного виховання сучасної молоді.

Виховання громадянина має бути спрямованим передусім на розвиток патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй і народів.

Патріотичне виховання підростаючого покоління забезпечить цілісність народу України, його національне відродження, об'єднання різних регіонів країни, соціально-економічний і демократичний розвиток України, розбудову та вдосконалення суверенної правової держави, соціально-політичну стабільність у державі та гідне представлення нашої країни у світі.

Сьогодні доводить: патріотизм є важливою потребою держави, оскільки його високий рівень здатен забезпечити соціально-політичну стабільність населення.

На даний час проблема національно-патріотичного виховання актуальна в кожному закладі освіти, тому педагогічні колективи приділяють велику увагу до її вирішення.

Збірка «Ми – діти України, вона у нас одна» укладена на основі кращих позаурочних заходів з патріотичного виховання, які провели класні керівники та вихователі училища для здобувачів освіти.

Окремим розділом у збірці представлені посилання на аудіо-, відеоматеріали, які пов'язані із останніми подіями, що відбуваються в Україні.

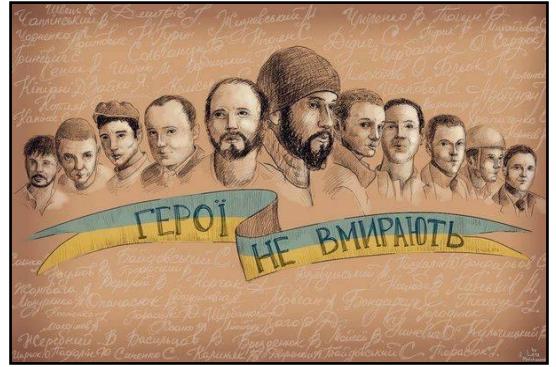
Представлена збірка позакласних виховних заходів з використанням інноваційних технологій чи їх елементів, спрямована на розвиток національно-патріотичних почуттів учнівської молоді.

Вважаємо, що даний методичний продукт стане у пригоді класним керівникам, викладачам закладів професійної (професійно-технічної) освіти, школи для проведення виховних заходів з національно-патріотичного виховання.

«Герої не вмирають» (вечір пам'яті)

Мета: вшанувати пам'ять героїв Небесної сотні, прищеплювати любов до Батьківщини, виховувати патріотичну свідомість, розвивати бажання стати гідними громадянами України.

Обладнання: прапор України, герб України, відео кліп «Пливе кача» (<https://www.ssyoutube.com/watch?v=-Z1BSIiF5jc>), аудіозапис гімну України, презентація, відео “Україна - країна нескорених!” <http://youtube.com/watch?v=kloTHNvZTYU>

Хід заходу

Вступне слово викладача. Їх назвали Небесною сотнею – українців, які загинули у Києві на Майдані, вулицях Грушевського та Інститутській. Гинули за честь, за волю, за право бути народом – джерелом і мірилом влади у власній державі, за країну, в якій не страшно жити і народжувати дітей. За цю самопожертву українці їх канонізували – за велінням серця долучили до сонму Небесного воїнства на чолі з архистратигом Михаїлом, аби захищали країну від лиха, пильнували й оберігали її з небес...

Ведучий 1. Сьогодні ми зібрались, щоб у глибокій скорботі низько схилити голови перед пам'яттю Героїв Небесної Сотні, які боролися за честь правду і гідність і віддали своє життя за Україну.

Ведучий 2. Давайте пригадаємо, як все було? 21 листопада 2013 року студенти Києва вийшли на Майдан Незалежності в підтримку євроінтеграції за Європейську Україну!

Ведучий 1. Спочатку – це була виключно мирна акція молоді з гаслами: «Україна – це Європа», «Ми вільні», «Ми хочемо в ЄС». Кількість активістів зростала з дня в день.

Ведучий 2. А що ж було далі... А далі не підписання угоди про асоціацію.

Ведучий 1. А далі – жорстоке побиття студентів в ніч з 24 на 25 листопада.

Ведучий 2. А далі... А далі – покалічені людські тіла та серця, Михайлівський Собор, Майдан залитий кров'ю, барикади, шини... Революція гідності!

Відео 1 громадське ТВ

Ведучий 1. Ми з вами вшановуємо пам'ять героїв різних історичних подій: Битви під Крутами, Голодомору 1932-33рр., Бабиного Яру. Тепер ми стали сучасниками ще однієї масової трагедії нашої країни.

30 листопада у Києві на Майдан вийшли сотні молодих студентів, які всіляко підкреслювали мирний характер своєї акції. Злочинна влада вчинила замах на мирний протест і на декларовані цими молодими людьми загальноєвропейські цінності. Десятки протестувальників були по звірячому побиті спецпідрозділами поліції і у важкому стані потрапили до лікарень, а доля багатьох з них невідома і до сьогодні...

Учень 1. Спохмурніла земля, коли звістка прийшла.
Як із вибором нас обдурили:
Знахабнілі чини, що свавіллям жили,
Курс в ЄС на «тайожний» змінили.
Ми з протестом пішли, хто ж тоді, як не ми,
Нас в столиці зібралось немало.
І здригнувся Майдан, похитнувся весь клан,
Революція слово сказала.

Ведучий 2. Шоковані замахом на основоположні права і свободи людини та побиттям мирних студентів, сотні тисяч українців вийшли на Майдан Незалежності, вимагаючи покарання винних у побитті студентів та відставки злочинної влади. Після двох місяців мирних протестів підтримка мітингувальників зростала. Замість того, щоб мирно врегулювати ситуацію, 18 лютого тодішня влада на чолі з президентом Януковичем віддала злочинний наказ застосувати зброю і зробити «зачистку» Майдану, застосовуючи водомети, бронетранспортери і вогнепальну зброю.

Ведучий 1. Справжні бої розгорталися в центрі Києва 18-20 лютого на вулицях Інститутській, Грушевського, на Європейській площі, майдані, у Маріїнському парку! Навколо вибухи, стогін, горе. До нас прийшла війна.

На очах у всього світу влада розстрілювала свій народ. Майдан оточили з усіх боків, взяли у щільне кільце. Та люди не здавалися. Співали Гімн.»... В один день тисячі мирних людей стали солдатами свого народу. Тисячі поранених і майже 100 людей було вбито снайперами та бійцями спецпідрозділів міліції.

Учень 2. «Небесна Сотня»...Юнаки, батьки
Їх імена мені ніколи не забути –
Вони ж за мене полягли,
Так як і ті, що захищали Крути.
Щемить у грудях, і душа болить
За долю мого рідного народу.
Але у серці іскра ще горить,
І не втрачаю віру у свободу.

Ведучий 2. Безсмертні душі вбитих і закатованих відійшли у небеса, але вони вічно житимуть в народній пам'яті, бо «Герої не вмирають!»

Учень 3. Під прапором стояли – під прапором й спочили.
Прийми, о Господи, своїх синів!
За України волю їх убили
В шалений жар тривожних днів.
В той час, як небо димом затягнулось,
Як змерзлі руки прагнули вогню,
Упились кров'ю кат і його свита,
Споївши нею й всю свою сім'ю.

Ведучий 1. Ще довго-довго з покоління в покоління будуть передавати батьки сином і дочкам, а ті своїм дітям спогади про тих, хто залишив життя земне у

2013-2014 рр. Ця подія сколихнула весь світ, не залишила байдужою жодної душі. Люди висвітлюють свої почуття через картини, пісні, вірші.

Учень 4. Нехай пам'ятають про наших героїв,
що за волю поклали безцінне життя,
що творили історію, наше минуле,
у яке вже нема вороття.

Ведучий 1. Ми ще не раз згадаємо цю весну
І ці події, і цей кривавий шлях
І закарбуємо у серці "Небесну Сотню"
Яка тепер на небесах!

Ведучий 2. Сьогодні, коли Схід потерпає від зброї нашого сусіда, списки Небесної сотні, на жаль, поповнюються. Рахунок іде не на сотні, а на тисячі – тисячі загинули, зникли безвісти, знаходяться в полоні. Тому, молимося, щоб закінчилася неоголошена війна та кровопролиття наших людей.

На фоні кліпу «Пливе кача» слова ведучих

Ведучий 1. Ми закликаємо вас сьогодні згадати у ваших молитвах усіх Героїв, які поклали свої голови за наше майбутнє. Хай пам'ять всіх невинно убитих згуртує нас, живих, дасть нам силу та волю, мудрість і насагу для зміцнення власної держави на власній землі. У жалобі схилимо голови. Вони згасли як зорі.

Ведучий 2. Нехай кожен з нас торкнеться пам'яттю цього священного вогню-частинки вічного. А світло цієї свічки хай буде даниною тим, хто навічно пішов від нас, хто заради торжества справедливості жертвував собою. Вони повинні жити в нашій пам'яті! (по колу передають свічку)

Учень 5. У нашій пам'яті Ви назавжди лишилися,
Історія одна, і Ви - її частина.
Ви тільки знайте, браття, ми за Вас молились,
І молимося: за Вами - ненька Україна!
Вже не повернеться додому той хлопчина,
Що його вчора тільки мати відпустила,
Поцілувала, тихо мовивши: "Іди, дитино,
За щастя України, бо вона - єдина".
Казала мати берегти себе. Але даремно,
Бо хлопець був готовий йти безстрашно,
Аби лише країна, котру так кохав страшенно,
Не стала на коліна, а боролася відважно.
Але ж душа, душа Героя вічно лине!
До тебе наші сльози, молитви, зізнання!
Повір, хлопчино, наша пам'ять не загине,
Як і омріяні тобою воля та кохання.
Небесна сотня. Прапор. Чорна стрічка.
І сльози, бо ти, хлопче, словом вже не з нами.
Але в думках ти поруч, і не згасне свічка,
І линуть буде "Слава Україні!" над ланами.

Ведучий 1. Героям Майдану, впавши мертвими за світле майбутнє України, присвячується хвилина мовчання.

Ведучий 2. А сотню вже зустріли небеса...
Летіли легко, хоч Майдан ридав.
Із кров'ю перемішана сльоза ...
А батько сина ще не відпускав.
Й заплакав Бог, побачивши загін –
Спереду сотник, молодий, вродливий,
І юний хлопчик в касці голубій,
І вчитель літній – сивий-сивий.
І рани їхні вже їм не болять...
Жовто-блакитний стяг покритв їм тіло ...
Як крила ангела, злітаючи назад,
Небесна сотня в вирій полетіла ...

Ведучий 1. Загиблі хлопці віддали свої життя за всіх нас. Це має пам'ятати кожен! Сьогодні, завтра, завжди! Без цього ми не зможемо відбудувати свою країну!

Ведучий 2. Навіть на останнім рубежі
Промінь віри в нас ще не погас,
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!
В наших грудях кулі і ножі,
Нас розп'ято й знищено не раз!
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас

Звучить гімн України

Використані ресурси:

1. <https://www.ssyoutube.com/watch?v=-Z1BSliF5jc>
2. <http://youtube.com/watch?v=kloTHNvZTYI>

«З Україною в серці» (виховний захід)

Мета: вшанувати пам'ять захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України; прищеплювати любов до Батьківщини, виховувати патріотичну свідомість, розвивати бажання стати гідними громадянами України. виховувати в учнів почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю, свого роду, розуміння своєї причетності до всіх подій, які відбуваються в Україні.

Обладнання: презентація, відеоролики:

«Моя Україна» <https://youtu.be/rxYoehDbWbQ>

«Донецький аеропорт» <https://www.youtube.com/watch?v=Av-gV6tcCnE>

«Іловайська трагедія» https://www.youtube.com/watch?v=GV_XV5VVEa4

пісня «Прошу в неба» <https://www.youtube.com/watch?v=GuZun-J7MtM>

Хід заходу

пісня Ірина Федюшин - Прошу в неба (Війна)

Ведучий 1. Доброго дня, шановні першокурсники!

Ведучий 2. Ми раді вітати вас у стінах нашого училища!

Ведучий 1. Ще зовсім недавно українці жили під мирним небом, радісно зустрічали світанки, рослили дітей і не знали дуже багатьох слів пов'язаних з війною. В один день весняним ранком 2014 року, наше життя змінилося. Майже кожен українську родину опалило полум'я військових дій, які розпочалися на території нашої держави.

Ведучий 2. Антитерористична операція, яка розпочалася у квітні 2014 року, триває і по цей час. За п'ять років в результаті бойових дій в Україні загинуло понад 9 тисяч людей, поранення отримали 17 тисяч людей. Солдати добровольчих загонів та регулярної армії щоденно віддають життя за кожного з нас.

Ведучий 1. Усі пекельні дні військові, добровольці, медики, волонтери йдуть пліч-о-пліч. Сьогодні події, що стали історією, пригадувати легше. Той, хто воював, найбільше бажає всім миру. Той, кому вдалося вижити у боях за аеропорт, "Донецьк", Іловайськ та за весь схід України найбільше бажає, щоб ця війна була останньою...

Ведучий 2. Мета нашої зустрічі сьогодні, шановні першокурсники - пригадати основні події, які відбувалися на території України і ввійшли до історії нашої держави. 24 серпня 2019 року Президент України Володимир Олександрович Зеленський підписав указ про відзначення 29 серпня «Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність держави».

Ведучий 1. Чому саме 29 серпня було обрано днем пам'яті? Тому, що в цей день загинуло найбільше наших вояків в боях під Іловайськом.

Ведучий 2. Конфлікт, який розгорнувся на сході України весною 2014 року, призвів до тисячі смертей та гуманітарної катастрофи на Донбасі.

Ведучий 1. Найдраматичніша сторінка в історії цієї неоголошеної війни – Іловайська трагедія.

У Вікіпедії про Іловайський котел написано: «Епізод війни на сході України у другій половині серпня 2014 року, в ході якого розгорнулися запеклі бойові дії між українськими Збройними силами та підрозділами МВС з одного боку, та збройними формуванням терористичної організації ДНР — з іншого. Характер боїв визначався стратегічним значенням Іловайська, який розташовується в 25 км на схід від Донецька — перехід Іловайська під контроль Збройних сил України дозволив би відрізати постачання зброї та бойовиків до Донецька та звільнення міста в перспективі».

Ведучий 2. Вранці 30 серпня командир батальйону «Донбас» Семен Семенченко повідомив, що мав розмову з Президентом України, (на той час – Петро Порошенко) і на вищому рівні домовився про коридор, який буде створено до 10 ранку для виведення з оточення сил АТО, які зможуть вийти з оточення зі зброєю та прапорами, а тих, хто здалися в полон обмінюють на російських десантників.

відео «Іловайський котел. Роковини трагедії»

Ведучий 1. «Коридор» мав запрацювати вранці 30 серпня, але один дзвінок змінив ситуацію. Вихід тільки без техніки і зброї. Але на такі умови ніхто не погодився. «Мирний коридор» протримався лише кілька кілометрів.

Трагедія під Іловайськом стала переломним моментом війни на сході України — зрозумівши, що гібридна війна програна.

Ведучий 2. Іловайськ не можна розглядати окремо від загальної ситуації на фронті в Донбасі. Оборона, за якою стежили мільйони, смуга землі, в яку вгризлися сотні бійців, 15 потужних атак ворога, щонайменше 20 героїв, які ніколи не повернуться додому, легенда про "кіборгів" - такою ми запам'ятаємо

Ведучий 1. Українських солдатів, десантників і спецназівців, які тримали оборону донецького аеропорту і відбивали атаки противника, за мужність і непереможність назвали «кіборгами». У цих бійців немає легального статусу, забезпечення зброєю, амуніцією. Проте було велике бажання боротися за Україну. Якщо сьогодні сказати українцям про кіборга, то вони, швидше за все, подумують зовсім не про роботоподібних людей з наукової фантастики.

При згадці цього слова у них, швидше за все, виникне образ міцного, важкоозброєного чоловіка, який воював в руїнах Донецького аеропорту України.

Ведучий 2. Аеропорт став символом боротьби України з сепаратистами, а «кіборги» - це українці, які всупереч наполегливим атакам повстанців продовжували його утримувати.

Спочатку це слово з'явилося в соцмережах. Воно виявилось точним, адже для деяких подвиги захисників Донецького аеропорту – за межами людських можливостей.

Життя солдатів, які вели бої за аеропорт – це сумна і жорстока реальність.

Ведучий 1. Одночасно терористи почали активну наступальну операцію: українських військових взяли в облогу в Іловайському котлі, намагалися прорватися в Маріуполь.

Захисники аеропорту залишилися із ворогом один на один: вони відбивали атаку за атакою та лише сподівалися на підкріплення.

З першими відбитими потужними атаками бойовиків і народилася легенда про "кіборгів". І першими українських бійців так почали називати саме бойовики.

відео «Донецький Аеропорт. Як це було...»

Ведучий 2. За п'ять років війни на Сході України вони стали безпосередніми учасниками бойових дій. Наші сини, брати, онуки – вчорашні безтурботні хлопці росли, мужніли, набували бойового досвіду, ставали справжніми героями.

Ведучий 1. Наші земляки загинули, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність держави. Імена героїв, уродженців Сумської області, внесено до Книги пам'яті загиблих в зоні АТО. Сьогодні хочемо згадати про одного з наймолодших та найвідчайдушних учасників Революції гідності, кіборга з позивним «Север», який героїчно загинув, захищаючи Донецьке летовище, Табалу Сергія Олександровича.

Ведучий 2. Не так давно Сергій Табала сидів за партою одного з професійно-технічних навчальних закладів. Сьогодні про нього складають легенди, відкривають на його честь дошки пам'яті. Звичайний учень так і не став кухарем, а став героєм.

музика «Пливе кача», сценка «Щоденник Табали»

«Мене звать С. Север. Зараз важкий момент мого життя! Мої думки та дії лякають мене своєю ідіотичністю або меркантильною прорахованістю. Нещодавно мені виповнилося 18 і я намагаюсь визначити свою важливість для цього світу, або просто визнати мету мого життя».

«Склейка папірців», так я сам назвав свої записи і на першій сторінці щоденника написав таке зізнання: ...більшого кохання ніж моя Україна я не знайду та і не шукаю...»

«Гортаю тоненькі аркуші в клітинку свого щоденника і згадую маму, яка марно не пускала мене на тривожний Майдан, а я їй тоді відповів: «У Сумах душно, треба їхати, де побратими...»

«Пам'ятаю своє виважене рішення розмовляти тільки українською: «Десь в років 16 з друзями заговорив українською, мову перемастив суржилом, мене висміяли, з тієї пори поклявся, я і мої діти будуть розмовляти тільки рідною українською»

«Ненавиджу війну за розлуку із рідними та любими та за те, що забирає гідних. Тут насправді відчуваєш себе живим. Тут щиро радієш звичайним речам. Тут по-справжньому з'являються причини цінувати та ненавидіти Рай та Пекло романтичної душі. Двояка філософія цього світу»

«Я воюю за мою родину, за моїх друзів, за посмішку тієї чий голос підтримує мене на цьому шляху. Я борюсь за тих, хто на те заслужив!»

«Черговий раз пересвідчився, що Боги мене люблять!) Кілька годин тому у амбразуру залетів ВОГ17 (граната з АГС), вибухнувши він посік нашого побратима, я сидів в метрі від нього, хвала Богом, я абсолютно цілий, навіть не контузило) (із товаришем все норм, вже вивезли)»

Мені молилося в окопі
До нені, рідної душі
Слова прості, а все ж глибокі,
Моя бабусенько, прости
Я неслухняний, невгамовний
Не в кабінеті – в бліндажі
Майдан змінив на батальйони,
То хто ж це зробить, як не ми?
Ти пам'ятаєш мій наплічник,
Книжки, пенали, бутерброд,
Як біг навчатись, щоб вертатись
До твоїх, матінко, турбот
Учив про Крути, січові гармати,
Про ті буремні часи,
Як українці, помиравши, казали:
«То хто ж це зробить, як не ми?»
Мені згадалося в окопі
Свята в домашньому теплі,
А я в стійкому АЕРОПОРТІ
Ще раз прошу тебе прости.
Країну нашу роздирають
Невігласи та вороги,
Та я її собою возз'єднаю
То хто ж це зробить, як не ми?
Я обіцяв тобі вернутись,
Повторював - усе гаразд,
І телефоном і в фейсбуці
Над вдачею собі сміявсь
Не знав – це пишеться історія
Моєю кров'ю та її слізьми.
Ми українці, безсмертна і велика нація,
І це зробили саме ми.

Ваш Сергій Табала

Ведучий 1. Сумно від того, що білими лебедями в небеса відлітають найкращі. Цвіт української землі. Безстрашні, мужні наші Герої, що віддали своє життя за свободу рідної землі.

Ведучий 2. Допоки ми живі — житиме пам'ять про наших героїв. Вони поклали життя, аби ми жили в мирній квітучій Україні. Вшанування їх пам'яті – це не просто наш святий обов'язок, це наша шана і гордість за справжніх героїв.

Ведучий 1. Схилимо голови низько перед пам'яттю і подвигом славних синів України - героїв антитерористичної операції, наших земляків, вшановуючи пам'ять хвилиною мовчання.

стук метронома

Ведучий 2. Бої за Дебальцеве, Дебальцівський плацдарм — епізод війни на сході України, який розпочався в кінці липня 2014 року.

Ведучий 1. У 2015 році битва за Дебальцеве стала наймасштабнішою з часів Другої Світової і однією з найскладніших серій багатоетапних бойових операцій у новітній історії.

Ведучий 2. За боями на Дебальцевському плацдармі слідкували численні військові експерти та політики, з новинами про події там просинались і лягали спати мільйони українців. Точна кількість втрат з обох сторін досі невідома і навряд чи буде реально висвітлена обома учасниками конфлікту, — кожна сторона намагається приховати свої прорахунки. Однак, вже зараз стає зрозуміло, що бої за Дебальцеве будуть ще довго вивчати у військових академіях як приклад.

Ведучий 1. Хто повертається з війни, видають очі. Побаченого ними вистачить на кілька життів. Дещо покажуть в сюжетах. Дещо спробують забути. Їх розповіді про те, що залишиться з ними назавжди, коли війна перекочує в підручники, а сюжети — в архіви. Їхні очі плачуть і сміються. Їхні руки тремтять. Вони креслять у повітрі лінію фронту. Знають її до найменших дрібниць. Їхня пам'ять зрита окопами та бліндажами. А телефонна книга списана позивними. Деякі абоненти назавжди. недоступні

Ведучий 2. Ми будемо їх пам'ятати ...

Їхній подвиг неоціненний для України. Їхньою кров'ю омита нова держава. Вони вже вплинули на душі і серця і впливатимуть надалі...

Нашим обов'язком є будувати ту державу, за яку вони загинули.

відео «Я Україна»

Ведучий 1. Моя Україно! Ти сильна й багата,
У тебе мільйони найкращих синів,
І мова твоя, солов'їна й крилата,
Ще світу покаже величний мотив.
Моя Україно, народ мій коханий,
Брати-українці, мої земляки!
Здоров'я і щастя вам, рідні країни,
Добробуту, миру на довгі роки.

**«Країна нескорених»
(виховна година
до Дня Гідності та Свободи)**

Мета: вшанувати патріотизм і мужність громадян-учасників Помаранчевої революції 2004 року та Революції Гідності 2013-2014 років; виховувати в здобувачів освіти почуття патріотизму, любові до рідної країни; розвивати бажання стати гідними громадянами України.

Обладнання: прапор України, герб України, надрукована на листах А4 фраза «Україна – територія Гідності та Свободи», аудіо записи пісень Н.Бучинської «Це моя Україна» https://www.youtube.com/watch?v=zvZ0-adB2_w І.Федишин «Україна» <https://www.youtube.com/watch?v=FII-8qFZtgU> аудіо запис метронома <https://www.youtube.com/watch?v=0pXP8qGyIyw>

Хід заходу

Викладач: Наш захід присвячений святу, яке має назву «День гідності та свободи». Його відзначають в нашій країні з недавніх часів. Сьогодні ми поговоримо про його виникнення, познайомимося з героїчними сторінками історії України, що стали основою для запровадження відзначання цього пам'ятного дня.

Учень: Шукаючи Європу, ми знайшли Україну. Головний символ Революції Гідності, як і нашої держави – прапор України. Єдиний духовний помічник – національний гімн.

Викладач: Революція відбулася не лише в політичному житті країни. Вона відбулась у нас самих, у нашій свідомості. Адже, Україна – це територія гідності і свободи. Тож давайте достойно відсвяткуємо День Гідності та Свободи і розпочнемо наш захід із спільного виконання Гімну України.

Звучить Гімн України

Учень:

Пташка – від пташки, від зерня – зернина,
Паросток кожний з коріння батьків.
Ти – Україна і я – Україна,
Іскра вітчизни в горнилі віків.

Учень: Україна – це територія гідності й свободи. Такими нас зробили цілих дві революції – Майдан 2004 року, який був Святом Свободи, і Революція 2013-2014 року, Революція Гідності. Це був надзвичайно важкий іспит для України, коли її громадяни продемонстрували свою європейськість, гідність, своє прагнення до свободи.

Учениця: Після подій Революції Гідності і до сьогодні на території нашої держави нажалі ідуть військові дії на Сході України, в ході яких було втрачено вже кілька тисяч життів солдат та мирних жителів.

Учень: Тим, хто в боротьбі за волю і кращу долю України не дожив до сьогоднішнього дня, спить у незнаних і безіменних могилах – присвячується хвилина мовчання.

Викладач: Схилимо голови в знак поваги і скорботи по загиблій на Майдані Небесній сотні та всіх солдатах і мирних жителях сходу України.

Хвилина мовчання (аудіо запис метронома)

на фоні звучить пісня «Це моя Україна»

Автор поезії Іван Левченко

Учень: Благословила Україна –
І помаранчем сяє стяг.

Нарешті, маєм, мамо, сина,
Котрий веде в нове життя!

Учениця: Нам сонце Правди засіяло,
І – день грядущий заяснів,
Щоб Україна вільна стала
Від бандовладної брехні!

Учень: Все нице зблякне в світлі сонця.
Ми ж бо – не натовп, а Народ!
І в вас, у латах охоронці,
Як і у нас – вкраїнська кров.

Учениця: Братайтесь, хлопці, із народом,
Бо ви ж – народу кров і плоть.
Майдан відстоює Свободу.
Свободу ж, хлопці, не збороть!

Учень: Ніхто нас в світі не поділить
На Північ-Захід, Південь-Схід.
І тільки в Правді – наша сила.
Якщо ми – рід, хто зломить рід?

Учениця: Розберемося – що й до чого:
До перемоги – крок один.
Благословенний часом, Богом
Ти – патріот-громадянин!

Учениця: Указом Президента України від 13 листопада 2014 року, з метою утвердження в Україні ідеалів свободи і демократії...

Учень: Збереження та донесення до сучасного і майбутніх поколінь об'єктивної інформації про доленосні події в Україні початку ХХІ століття...

Учениця: ...а також віддання належної шани патріотизму й мужності громадян, які восени 2004 року та у листопаді 2013 року-лютому 2014 року постали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини і громадянина...

Учень: національних інтересів України та її європейського вибору, установити в Україні щорічно 21 листопада святкування....

Разом: Дня Гідності та Свободи.

Учениця: Із історичною довідкою про події обох революцій до слова запрошуємо учителя історії.

Викладач історії: *«Переломним в політичній історії України став 2004 рік, коли всю країну сколихнула помаранчева революція.»*

Помаранчева революція – це сукупність проведених мітингів протестів, страйків і інших акцій загальної непокори, головними організаторами яких стали прихильники опозиційного кандидата на пост президента країни у виборчій гонці 2004 року – Віктора Ющенка.

Чому масовий рух на Україні отримало назву саме «помаранчева революція»? Швидше за все, підставою для цього стала забарвлення символіки кандидата, на підтримку якого виступав народ, а саме помаранчеві тони.

Що ж до результатів помаранчевої революції, то, перш за все, це демонстрація свободи слова та волевиявлення, так як вона носила мирний характер, і силові методи практично не застосовувалися. Головна перемога була в тому, що люди усвідомили силу свого слова і своїх дій, отримали можливість доносити свою думку до широкого кола осіб, можливість домагатися свого.

Так, як помаранчева революція вирішила далеко не всі питання, слід було очікувати нового рішучого виступу народу. І це сталося у листопаді 2013 року.

Євромайдан, Єврореволюція, Революція Гідності – усі ці терміни сьогодні стали невід'ємною складовою в історії побудови української державності.

Україна перебувала у стані постійної кризи у всіх сферах життя. Все ж українці вірили, якщо Україна стане на шлях європейської інтеграції, то в державі будуть проведені соціально-економічні та політичні реформи. Але сценарій розвивався зовсім по-іншому.

Важливим етапам в історії незалежної України мав стати Вільнюський саміт східного партнерства 28-29 листопада 2013 р. Але незадовго до цього була зроблена неочікувана для всіх заява: Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготування до укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Такий хід подій аж ніяк не влаштовував українців, які поклали великі надії на співробітництво України із ЄС, а тому зроблена заява стала тим каталізатором, який призвів до перших актів протесту.

Епіцентром основних подій знову ж таки стала столиця України м. Київ. 21 листопада близько 22:00 на Майдані Незалежності почали збиратися перші учасники мітингу, їх чисельність нараховувала близько 1500 осіб. Вони пікетували Адміністрацію Президента, а потім, повернувшись на Майдан, вирішили лишитися на ніч.

Протягом 25–27 листопада в Києві відбулися перші страйки київських студентів. Також мітинги проводились в інших містах України. 28 листопада уже відбувся загальностудентський страйк. Декілька колон студентів з десятків різних вишів Києва об'єдналися у парку ім. Т.Шевченка, після чого рушили на Майдан Незалежності. Увечері 29 листопада на Євромайдані відбувся великий мітинг. Подальші події на Майдані Незалежності набирали більш гострого характеру. Кривавою виявилася ніч на 30 листопада – після розгону протестувальників загонами «Беркуту» близько 35 людей були госпіталізовані, а 37 заарештовано. Застосування сили проти мирних людей

викликало хвилю обурення в українській громадськості. Ця подія стала переломним моментом у революційних подіях. Поступово протести перетворилися із проєвропейських на антиурядові і стали значно масштабнішими.

Кривавим для України виявився День Соборності 22 січня. Саме цього дня правоохоронці пішли у наступ на Майдан. Протягом дня близько 200 протестувальників було поранено. Але найстрашніше було те, що саме цього дня загинули перші захисники Євромайдану - Сергій Нігоян, 20 - річний вірменин з Дніпропетровської області та білоруський активіст Михайло Жизневський. Це були, на жаль, перші жертви Майдану.

Події 21 листопада 2013 р. – 22 лютого 2014 р. стали етапом прояву українцями неабиякої сили, мужності, гідності, віри та міцності духу. Вони показали усьому світу, що вищою метою для українського народу є збереження людських цінностей та основ демократії. Проте за відстоювання цих ідей довелося заплатити дорогою ціною – кров'ю «Небесної Сотні» – патріотів, які поклали своє життя на вітар для захисту рідної Батьківщини.»

Викладач: Завдяки людям, яким небайдужа доля України в цілому і кожного із нас окремо, ми маємо можливість і досі залишатися незалежною нескореною країною. Тож шануймо тих сміливих, відважних, гідних своєї держави людей і рівняймося на них.

А зараз я пропоную нам усім взяти участь у загальноучилищному фото-флешмобі «Україна – територія Гідності та Свободи»

Звучить пісня І.Федишин «Україна»

Фото-флешмоб

(учні фотографуються із надрукованою фразою «Україна – територія Гідності та Свободи» та українською символікою)

Розробка складена на основі матеріалів з інтернет-сайтів vseosvita.ua та schoollife.org.ua

**«Чорна сповідь моєї Вітчизни»
(вечір пам'яті до Дня пам'яті
жертв Голодомору)**

Мета: поглибити знання учнів, присутніх про роки голодомору в Україні та його наслідки для українського народу, розвивати вміння грамотно висловлювати свої думки, використовувати різні документи, готуючись до розповіді, виступати у ролі актора, виховувати повагу до історичного минулого свого народу, який вистояв і проніс свої традиції через різні випробування.

Обладнання: запис «Реквієм» А.Моцарта, відеокліп «Свіча» Оксани Білозір <https://www.youtube.com/watch?v=jiZO9WS9HCs>, запис дзвону, метроному, відеосюжети документальних фільмів «Великий голод» <https://www.youtube.com/watch?v=TP1Z2CipeCU>, «Спогади очевидців» <https://www.youtube.com/watch?v=efM9p9yOEtY>, вишиті рушники, хлібина, свічки, напис: «Ціна йому — життя», відеопрезентація.

Хід проведення

На початку дзвони. На екрані відеокліп «Свіча» Оксани Білозір

Учні, вдягнені у вбрання темного кольору, виходять з обох боків, шикуються в «журавлиний ключ». Юнак запалює свічку.

Вірш С. Олійникова «Стіни плачу»

На екрані починається презентація

Ведучий 1. Кажуть, що минуле не належить нікому зокрема. Воно — надбання нинішніх і майбутніх поколінь, бо саме їм належить винести з нього всі найсерйозніші уроки, щоб подібні людські трагедії не повторилися. Ніде і ніколи! 28 листопада в нашій державі буде відзначатися День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій. Народ України схиляє голову, перед трагічною сторінкою свого життя. 1932 рік... тридцять... чорний рік. Прах семи з половиною мільйонів стукає в наші серця; їх ніхто не судив, отже, ніхто не реабілітує. Ніхто, крім нас з вами, їхніх співвітчизників і довговічних боржників. Сьогодні ми вшановуємо пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років. Кожен із нас переосмислює нашу історію, трагічні її сторінки, які примушують стискатися людські серця. Одна з найстрашніших таких сторінок — Голодомор, який призвів до небачених безневинних жертв.

Ведучий 2. У світовій історії не зафіксовано голоду, подібного до того, що випав тоді на долю України — однієї з найродючіших країн світу. Що ж криється за страшним змістом слова «голодомор»?

«Реквієм» А.Моцарта звучить з наростаючою гучністю

Ведучий 3. Дмитро Головка «У той рік занімали зозулі»

У той рік занімали зозулі,
Накувавши знедолений вік.
Наші ноги розпухли узули

В кирзяки-різаки у той рік.
У той рік мати рідну дитину
Клала в яму, копнувши під бік,
Без труни, загорнувши в ряднину,
А на ранок — помер чоловік.
І невтомну трудягу старого
Без хреста повезли у той бік,
І кістями забілили дороги
За сто земель сибірських, сто рік.
У той рік і гілля, і коріння —
Все трошив буревій навкруги...
І стоїть ще й тепер Україна,
Як скорбота німа край могил.

Історична довідка

Ведучий 4. З кінця 20-х років почалося суцільне знищення українського села. Було запроваджено масовий терор проти заможного селянства — куркулів, як їх називали. Сотні тисяч українських селян виселено з рідного краю на далеку північ, у Сибір. Селянство відповідало на більшовицький терор протестом. Цілі сільські райони були охоплені повстаннями. Значним було селянське повстання на Поділлі в березні 1930 року. Під час повстання лунали заклики: «Геть владу грабінників!», «Хай живе самостійна Україна!», «Геть комуністів!».

Ведучий 5. Щоб остаточно зламати опір українських хліборобів, більшовицькі вожді в Москві вирішили організувати в Україні штучний голод. Найстрашніше лихо спіткало селян взимку й навесні 1933 року. У багатьох місцях спостерігалася масова смертність. Люди вмирали на вулицях, підтином, в неопалених хатах. Щоб якось вижити, їли котів, собак, птахів, а навесні — траву, листя, збирали на полях напівзгнилу торішню картоплю. Непоодинокими були випадки людодїства. Лавина голодомору наростала аж до початку літа 1933 року. Щоб народи світу не довідалися про страшний голодомор в Україні, комуністичні вожді дали вказівку війську, міліції, щоб ті не випускали людей з голодуючих сільських районів. Спадкоємець Леніна Сталін стверджував, що голоду в Україні немає. Історики називають різні цифри жертв організованого більшовиками голоду. Але всі вони страшні. Від голоду вимерло в нашому краї до 10 мільйонів людей. Це була найбільша катастрофа за більшовицької окупації. Традиційне українське село зі своїми звичаями було зруйновано.

Ведучий 6. Організувавши страшний голодомор, Сталін і його оточення розробили ще й інші способи винищення українського народу: знищення української культури, церкви, розправа з інтелігенцією. Більшовики продовжували імперські традиції Росії. Все, що свідчило про окремішність українського народу, своєрідність його життя, жорстоко переслідувалось.

Ведучий 1. Для поширення свого впливу серед українців комуністи зробили тимчасові кроки до розширення вжитку української мови, розвитку національної преси, літератури, театру, науки. Ці незначні заходи ввійшли в історію під назвою українізації. Згодом більшість людей, які активно розвивали

все українське, були заарештовані, заслані до Сибіру, розстріляні. Жертвами терору стали письменники Микола Куліш, Микола Зеров. Загинув разом з багатьма українськими митцями у таборі на Соловецьких островах режисер і актор Лесь Курбас. Усіх їх ми повинні пам'ятати. Адже вони були свідомими українцями, любили свій народ, рідну землю. Гинули з надією на кращу долю України.

Ведучий 2. Протестуючи проти антиукраїнських дій влади, наклали на себе руки провідники українського відродження письменник Микола Хвильовий (він закликав українців іти власним шляхом розвитку) і політичний діяч Микола Скрипник.

Трагічно склалася доля нашої національної церкви — Української Автокефальної Православної церкви (УАПЦ). У 1928 році московські колонізатори заборонили її діяльність і пограбували храми. Майно української церкви більшовики передали Руській Православній церкві (РПЦ). Пам'ятаймо, що понад 3,5 тисячі духовних пастирів української національної церкви було розстріляно, заслано до Сибіру.

Ведучий 3. Після страшного погрому в Україні більшовики крок за кроком почали її русифікувати, поступово впроваджуючи в мову народу дедалі більше російських слів. Цим більшовики намагалися якомога більше стерти самобутність української мови, зробити з українців людей, байдужих до рідної культури, історії, свого народу.

Вкотре наш народ зазнав жорстокості більшовиків-комуністів. Вони насаджували в розтерзаній Наддніпрянській Україні терор і страх. Такою була комуністично-більшовицька влада.

Ведучий 4. Найжахливіше в голодоморі 1932—1933рр. — те, що його можна було уникнути. Так, Сталін знав і сам заявив: «Ніхто не може заперечувати того, що загальний урожай зерна в 1932 році перевищував 1931». Проте держава систематично конфісковувала більшу його частину для власного вжитку, ігноруючи заклики та попередження українських комуністів. Сталін підняв план заготівлі зерна у 32 році на 44%. Це рішення і та жорстокість, з якою режим виконував його накази, прирекли мільйони людей на смерть від голоду, який можна назвати не інакше, як штучний.

Ведучий 5. Наприкінці зими 1933 року голод в Україні набув велетенських розмірів. Люди в селах їли мишей, щурів і горобців, траву, кісткове борошно і кору дерев. Намагаючись урятуватися, тисячі селян ішли в міста, але дороги були блоковані, проте деякі пробиралися туди, та, не знаходячи порятунку, вмирили прямо на вулицях. Намагаючись урятувати від голодної смерті дітей, залишали їх в установах, лікарнях, на вулицях. Доведені до відчаю, люди їли жаб, трупи тварин, вбивали навіть один одного, викопували мертвих і також їх їли.

Ведучий 6. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітаризмом у 1932-1933 роках. Пам'яті українських сіл і хуторів, які щезли з лиця землі після найбільшої трагедії ХХ століття, присвячуються ці хвилини. Оголошую хвилину скорботи (*Стук метронома*)

Лунає музика «Реквієм» А.Моцарта. (*Впродовж композиції звучить то тихіше, то гучніше*).

Хай цяхвилина для громадян нашої незалежної держави, співвітчизників за кордоном, для всіх людей доброї волі й чистої совісті стане актом поминальним, жестом покаяння і перестороги.

Ведучий 1. Хай у кожному місті й селі, в кожній оселі, в кожній родині старий і малий схилить голову перед пам'яттю невинно убієнних голодом-геноцидом, уклінно припаде до їхніх могил, поставить свічку перед образом Божим. Хай ця хвилина увійде в наші серця тихою молитвою, очистить наші душі від зла (*учні запалюютьсвічки*).

Звучить «Реквієм» Моцарт)

Ведучий 2. Вірш І.Яворського **Палахкоче свіча Поминальної нині Молитви**

Достигали жита. І тремтіли Дитячі коліна —
Косоокої смерті чорнів продірявлений плащ...
Вимирало Село – потопала в сльозах Україна,
І розгублене небо ковтало задушений плач.
Шаленів людомор – лютували нові яничари,
І старенька Бабуся міняла Ікону на Сніп...
Над Полями Святими замучені душі ячали,
І Дніпро захлинувся у розпачі страчених Слів.
Палахкоче свіча Поминальної нині Молитви
І розгнуздана Пам'ять малює Історії слід...
Тільки ті Колоски – Життедайного Виміру Витвір,
Як і завше, Очима Дитячими міряють Світ.

Ведучий 3. Щоб перешкодити втечам голодних людей за межі України, на її кордонах були розміщені загороджувальні заони внутрішніх військ, які нікого не випускали. Внаслідок цього вимирали цілі села, було зафіксовано випадки людоїдства і трупоїдства. Прагнучи врятуватихоч дітей, селяни часто везли їх до міста і там залишали в установах, лікарнях, на вулиці.

Найстрашніше було дивитися на маленьких дітей, висохлі, як у скелета, кінцівки яких звисали з роздутого живота. Голод стер з їхніх облич усі сліди щасливого життя.

Читець:

Вірш А.Листопад «Вічний монолог»

Я ще не вмер...
Ще промінь в оці грає...
В четвер мен іпішов 10-й рік.
Хіба в такому віці помирають?
Ви тільки поверніть мене на бік
До вишеньки
В колиску ясночолу...
Я чую запах квітів. Я не вмер...
А небо стрімко падає додолу
Тримайте хтось.
Хоча б за коси верб.

Куди ви, люди, людоньки, куди?
Окраєць ласки,
Чи хоч з печі диму?
В клітинці кожній — озеро води.
Я ще не вмер.
Усі проходять мимо.
А житечко моє таке густе.
А мамина рука іще гаряча.
Вам стане соромно колись за те.
Та я вже цього не побачу.

Ведучий 4. Те, що відбувалося в Україні в 1932-1933 роках, ніде в документах не зафіксовано, бо Сталін наказав ставитися до голодомору як до неіснуючого явища. До загибелі мільйонів селян привело холоднокривне рішення Сталіна відібрати в українських селян їстівні припаси, а потім оповити голодуючих завісою мовчання, заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної або радянської громадськості (тобто милостиню нещасним прохачам давати було заборонено).

Ведучий 5. А люди біднії в селі,
Неначе злякані ягнята,
Позамикалися у хатах —
Та й мруть...
Сумують комини без диму,
А за городами, за тином
Могили чорнії ростуть.
Гробокопателі в селі
Волочать трупи ланцюгами
За царину і засипають
Без домовини. Дні минають.
Минають місяці. Село
Навік замовкло, оніміло,
І кропивою поросло.

Відеосюжет документального фільму «Великий голод»

Ведучий 6. Голод, який поширювався протягом 1932 року, набув найстрашнішої сили на початку 1933 року. Першими, як правило, гинули чоловіки, пізніше – діти, і останніми – жінки. Але, перш ніж померти, люди часто божеволіли, втрачаючи своє людське єство. Голод притуплював моральність. У багатьох місцевостях зафіксовані випадки канібалізму. Кров холоне в жилах, коли читаєш спогади очевидців.

Відеосюжет документального фільму «Спогади очевидців».

Ведучий 1. Тож пом'янімо хоч сьогодні, із запізненням у кілька довгих десятиліть, великомучеників нашої історії. Пом'янімо і знайдемо в собі сили пройти за ними дорогою їхнього хресного путі. Не їм це потрібно, а нам. Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга.

Ведучий 2. Сьогодні – час очищення і ми починаємо осмислювати самі себе: що з нами сталося? Сміливішає пам'ять, мужніє душа, розковується свідомість,

звільнена від страху. На десятиліття можна засекретити архіви, приховати викривальні документи, замести сліди злочинів, переписувати історію. Але з пам'яттю народу нічого не вдієш.

Пісня «Свіча»

Ведучий 4. Просимо учнів покласти квіти до пам'ятника жертвам голодомору.

Використана література:

1. Барва смерті — 33-ій: Статті, спогади, фольклор про голодомор/Авт. і упоряд. Л. Сердуніч. — Хмельницький: Б. в., 2004. — 66 с.: іл.
2. Все для вчителя плюс.//2008.-№5-6. - с.18-20.
3. Голодомори в Україні 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947. Матеріали до бібліографії документальних публікацій/Упорядники: Л.П. Одинока, Л.Ф. Приходько, Р.В. Романовський. — К., 2005. ISBN 966-625-026-8.
4. Задніпровський О. Голод в історії України: короткий нарис (X-XX ст.). — Донецьк: Український культурологічний центр, 1999. — 88 с.
5. Самчук Улас. Марія. Український історичний роман.— К.— 1997.— С.3.
6. Український голокост, 1932- 1933: Свідчення тих, хто вижив: [У 10 т.] /Нац. Ун-т «Києво-Могилян.акад.» та ін.; [Упоряд. Ю. Мицик, Л. Іваннікова]. — К.: Вид. дім "Києво-Могилян. акад.", 2005-. Т. 3 /За ред. Ю. Мицика. — 2006. — 429 с.; Т.4. — 2007.

**«Земле рідна,
понівечена скрипко»
(годину пам'яті до Дня пам'яті
Чорнобильської трагедії)**

Мета: згадати про трагедію віку — вибух на ЧАЕС, поглибити знання здобувачів освіти про неї, визначити негативний вплив аварії на стан навколишнього середовища та здоров'я населення; розвивати вміння учнів аналізувати та узагальнювати навчальну інформацію, вміння виразно декламувати, артистичні здібності; виховувати особисту стурбованість кожного учня за все, що відбувається навколо, вчити сприймати чужу біду, чужий біль як власні, сприяти формуванню патріотичних почуттів у школярів.

Обладнання: мультимедійна презентація «Земле рідна, понівечена скрипко моя», відео Чорнобильська трагедія»

<https://www.youtube.com/watch?v=UhgXiUf9vX8&t=22s>.

Хід заходу

Лунає мінорна музика

Ведучий 1. Шановні гості! Сьогодні ми проведемо годину пам'яті про трагедію Чорнобиля. Ми спробуємо перенестись уявою на 28 років назад.

Ведучий 2. Декого з вас тоді ще й на світі не було. Для вас це вже історія, далека, невідана...

Чи доводилося вам бачити землю, на якій ніхто не живе?

Хоча ще квітнуть і родять сади, ніхто не споживає тих гірких плодів, не йде до лісу за його цілющими дарами.

Ведучий 1. У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року о 1 год. 23 хв. 40 с, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції несподівано розірвало нічну темряву велетенське полум'я. Почався новий відлік українського часу. Болісний. Гіркий. Печальний...

Ведучий 2. 26 квітня! В пам'яті українського народу це день чорнобильського лиха, болю, суму, і забути це й викреслити із нашої пам'яті – неможливо.

Ведучий 1. Чорнобиль. Це назва невеличкого районного центру, що знаходиться в 130 км від Києва. Заснований ще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції, будівництво якої було розпочато в 1971 році. В 1983 році вже працювало 4 енергоблоки цієї електростанції із запланованих шести.

Але в історію Чорнобиль увійде назавжди, як місто, що дало назву одній з найбільших в історії людства катастроф.

Ведучий 2. Для України, для всіх, хто прямо чи побічно причетний до трагедії Чорнобиля та її наслідків, час ніби розділився на дві частини: до 26 квітня 1986 року і після нього. Цим частинам часу в народі вже дано назву – два кольори часу.

Ведучий 1. Ту мирну весняну українську ніч на берегах Прип'яті люди ніколи не забудуть. Вона була, як зараз усім здається, найтихішою і найтеплішою. І не сповіщала про біду. Навпаки всім жителям містечка атомників ще звечора, під вихідний, жадалося отримати від природи хорошу погоду. Проте в ту саму ніч з 25 на 26 квітня відлік часу став уже не мирним, а бойовим і аварійним. Відлік пішов на хвилини і секунди. О першій годині 23 хвилини 40 секунд, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної станції несподівано велетенське полум'я розірвало нічну темряву.

Ведучий 2. З руїн реактора виривається стовп зловіщого вогню, палаючих шматків графіту. Стовп стрімко, як фантастична ракета, піднявся в небо, освітлюючи корпуси атомної, річку з верболозами.

Ведучий 1. Довгі тривожні дні правда була придушена муром мовчання. Ще більше часу було потрібно, щоб реально осмислити те, що трапилося. А смерть не чекала, відкрила свій чорний рахунок і забрала найкращих...

Ведучий 2. За покликом рідної землі на захист свого народу першими до палаючого реактора по тривозі прибули пожежники по охороні Чорнобильської АЕС на чолі з начальником корпусу Володимиром Правиком.

Ведучий 1. 23-річний Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення – направив свій загін з 14 чоловік на дах машинного залу площею в 500 м².

Ведучий 2. Незабаром прибуло підкріплення з міста Прип'ять на чолі з лейтенантом Віктором Кібенком. Вступивши у вируюче полум'я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежники в ту ніч, не шкодуючи ні сил, ні самого життя, виконали присягу на вірність народу України.

1-й учень: Через 2 тижні після аварії красивий юнак, відважний офіцер Віктор Кібенок помер у московській лікарні, так і не побачивши народженого вже після трагедії молодою дружиною первістка. Його улюбленою приказкою була: «Тримайтесь ближче до життя, хлопці».

2-й учень:

Лейтенанти – хлопці непохитні,
Молоде, вогненне покоління.
Ви, як пам'ять у тривожнім світі
Раду незнищеного коріння.
Першим важко. Ви ж були найперші,
Із вогню та в полум'я шугали
Не до подвигів і не до звершень
Ви ж собою людство заступали.
Та серця, мов кремені, не вгасли
Залишались іскрами на тверді
Тільки жити – в нас бунтує спрага,
Та продовжить пісню родоводу.
А лишилась вірності присяга.
Батьківщині. Матері. Народу.

3-й учень: Коли молоді пожежники, котрі першими вийшли на лінію вогню, отримавши смертельну дозу радіації були ще живими, журналісти запитували у них: „У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?“

Так, у даній ситуації вони могли тимчасово відійти до підходу підкріплення. Та про це ніхто з пожежників навіть і не подумав, тому що вони – воїни, бійці з пожежею, вони ступили в смертельну радіацію не за наказом командира, а за велінням совісті.

4-й учень: Одразу за пожежниками приступили до роботи медики. Швидко зорієнтувавшись в обстановці, надавши першу медичну допомогу визначили межі часу перебування в радіоактивній зоні. Медики працювали цілодобово.

5-й учень: Одними із перших зустріли цю біду і працівники зв'язку. У ті напружені трагічні хвилини після вибуху і метал не витримав: пульт централізованого зв'язку «Київ – Прип'ять» замовк. Та вже через 20 хвилин він вже знову заговорив.

1-й учень: Міліціонери склали списки жителів Прип'яті і 27 квітня провели організовану евакуацію людей. Люди виїжджали з Прип'яті з надією на повернення до рідних домівок.

2-й учень: Шестеро із 20 чоловіків двох караулів невдовзі померли.

У вогні не згорів їх жертвний чорнобильський слід. Ще затужить по хлопцях Земля і скорбота земна.

Ще дуже багато смертей понесла за собою чорнобильська трагедія.

3-й учень: вшануймо пам'ять загиблих хвилиною мовчання...

Хвилина мовчання

Ведучий 1: Атомна енергія неблаганна: вона не прощає помилок. Одна-єдина аварія може змінити цілий світ.. Але навіть за найвищої кваліфікації фахівців може статися аварія. Люди помиляються. Машини ламаються. І тому протягом років на ядерних електростанціях траплялися неполадки – більші й менші.

Доля нашої днини після Чорнобильської катастрофи сумна і нелегка, але все дається в порівнянні.

Відео <https://www.youtube.com/watch?v=UhgXiUf9vX8&t=22s>

Ведучий 2: Наслідки вибуху четвертого реактора Чорнобильської атомної сколихнули весь світ. В результаті аварії стався величезний викид радіоактивних ізотопів з активної зони реактора, які радіоактивною хмарою перенеслися на великі відстані.

Ведучий 1: Йод, цезій, стронцій, плутоній - весь цей радіоактивний дощ розлетівся і висіявся на територіях України, Білорусії, Росії.

Ведучий 2: А на квітучій українській землі з'явилися пусті міста і села, мертвий ліс, в який не можна ходити, сади з яблуками, насиченими радіоактивною отрутою, вода, яку не можна пити, і навіть повітря, яким дихаємо, стало ворогом.

Ведучий 1: Лунають печальними переливами дзвони Чорнобиля. Сняться матерям сни, сповнені пекучих сліз. Із тривогою вчитуються вони в кожне повідомлення преси, у висновки медичних комісій, намагаються серцем розгадати, скільки правди і неправди у тих рядках.

Ведучий 1: Відлуння Чорнобиля з часом не стихає. Лихе торкається людей, доля яких пов'язана з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС: вони втрачають здоров'я, ламаються тисячі доль.

Ведучий 2: Особливо боляче, коли за помилки дорослих розплачуються діти.

Учениця: Мамо, почуй мене, мамо,
Бачиш, що я помираю.
Мамо, врятуй мене, мамо.
Мамо врятуй, я б лягаю.
Ненечко, якби ти знала,
Як мені хочеться жити.
Світ я не бачила, мамо,
Але я його полюбила.
Мамо, як весело в цвіті
Бджілка маленька літає,
Сонечко лагідно світить,
Вітер з хмаринками грає.
Мамо, як гарно у житті
Ластівка й жайвір літає.
Мамо, як добре в цьому світі,
Мамо, я жити бажаю.
Порятуй від смерті, рідна,
Квіточка моя яскрава.
Матінко, горлице рідна,
Що у Чорнобилі сталось?
Мамо, чому я хворію?
Чого ти плачеш ночами?
Мамо, невже не зумію
Батька обняти руками?
Чом на очах твоїх сльози?
Чом не всміхнешся ніколи?
Чи заплетеш мені коси,
Коли піду я до школи?
Ненько, чого ти ридаєш?
Мамо, невже помираю?
Як допомогти, ти не знаєш?
Мамо, не хочу до раю!
Хочу я бути з тобою
Жити, радіти так само,
А не вплітатись журбою
В коси твої, моя мамо.

Ведучий 2: Про жахливі події важко згадувати, страх проймає душу при згадці про мільйони загиблих людей. Серце наповнене болем за нашу землю, яку зрошують смертоносні дощі, за отруєні ріки, за майбутнє життя.

Ведучий 1: Як відомо, і зараз у зоні відчуження проживають люди.

На сьогоднішній день два з половиною мільйони людей проживає в забрудненій зоні, з них вісімсот тисяч дітей. Смерть 35 тисяч людей пов'язана з аварією на ЧАЕС та її наслідками.

Ведучий 2: «Головне в цій трагедії - її уроки. Ми не маємо права їх ігнорувати... В історії людства ще не було такого. Не виключено, що це єдиний випадок. Вірніше - перший. Потрібно, щоб він став останнім!».

Ведучий 1: Чорнобиль.... Тепер це слово знає весь світ. Чорнобиль – це мука і трагедія, це подвиг і безсилля, це пам'ять, це наш нестерпний біль.

Ведучий 2: Навколо цієї події виникло чимало міфів, перекручень, домислів. Дехто намагався применшити значення катастрофи чи навіть піддати її забуттю.

Ведучий 1: Втім, Чорнобиль не минув. Він промовисто нагадує про себе щодня численними проблемами в різних сферах суспільства, у долі мільйонів людей, житті кожного з нас.

А готових програм щодо подолання наслідків подібних катастроф не існує.

Ведучий 2: Своім відлунням Чорнобильська катастрофа спонукає до пильності. Вона знову і знову примушує замислитися на тим, що науково-технічний прогрес не тільки дає сучасній людині засоби, щоб досягти намічених цілей на шляху цивілізованого поступу, а й вимагає (й дозволяє) знаходити запобіжники, котрі дають гарантії безпеки, а це прямо пов'язано і з формуванням та розвитком світоглядних моральних засад, які об'єднують людей.

Ведучий 2: За днями дні, мина повільно рік,

За днями дні і другого немає.

Нехай же лихо наше проминає

І в світі не повториться вовік.

Хай стане мир міцнішим у стократ,

Хай над землею чисте небо буде.

Чорнобиль – попередження, набат,

Його уроків людство не забуде.

Використані ресурси:

<http://youtube.com/watch?v=UhgXiUf9vX8>

Прагнемо миру! (урок-спілкування)

Мета: довести учням необхідність збереження миру в усьому світі, показати масштаб небезпеки війни й можливості в її запобіганні; підвести учнів до усвідомлення зовнішньої політики української держави в зміцненні миру на планеті; розкрити взаємозв'язок участі у відстоюванні миру й готовності до захисту рідної землі; розвивати вміння аналізувати події, факти, історичні явища; формувати в учнів відчуття приналежності до України – мирної нації, усвідомлення вартості людського життя; виховувати почуття патріотизму, ціннісного ставлення до всіх держав, особистої відповідальності за мир у всьому світі.

Обладнання: паперова фігурка голуба, вирізані з паперу зірочки, літери для назви уроку, відео та аудіофайли, мультимедійна презентація.

Хід уроку

Епіграф: У кожного, ким би він не був, чим би він не займався, є один борг, який потребує самовідданого й вірного служіння: захищати мир.

Микола Тихонов

I. Організаційний момент

Добрий день, усім присутнім!

Перший дзвінок знову зібрав нас у колі дружної училищної родини. Святково й урочисто розпочався сьогодні для вас новий навчальний рік. Нехай він буде плідним, радісним, цікавим і мирним для всіх нас.

Перше вересня – це плани, сподівання, мрії, задуми на весь навчальний рік. Тож перший урок – незвичайний, це урок державності, громадянськості, людяності, патріотизму і, я впевнена, що у світлі тих буремних подій, які відбуваються в нашій державі, ви не залишитеся байдужими до того, про що ми говоритимемо.

II. Оголошення теми, мети уроку.

Наша зустріч присвячена тому, щоб учитися приймати один одного такими, якими є, вчитися розуміти один одного й жити мирно. Мир на планеті – надзвичайно актуальна тема в усі часи. І це не дивно. Адже будь-яка людина, що загляне всередину себе, у свою душу, у свій розум, підтвердить, що зберегти мир іноді нелегко навіть у собі, що вже казати про стосунки між людьми (навіть близькими), а тим більше між країнами.

Метою нашого спілкування буде актуальна для сьогоднішнього дня тема Миру. Хотілося б, щоб ви не тільки слухали, а й аналізували. І висловили свої думки і міркування з приводу почутого.

Однак повинна ж бути в цього поняття якась основа, опорна точка, зміцнивши яку, цілком реально досягти стану миру всередині себе, а отже, привнести його у своє оточення. Спробуємо це з'ясувати.

Сьогодні ми доведемо необхідність збереження миру в усьому світі, покажемо масштаб небезпеки війни й можливості в її запобіганні; визначимо позицію України в цьому питанні, пригадаємо історію воєн і миру, проаналізуємо події й факти, спробуємо з'ясувати, хто має нести відповідальність за мир у всьому світі.

III. Емоційне налаштування. Енергізатор «Я – зірка».

Звучить тихо легка музика

А зараз заплющить очі і уявіть, що ви – зірка. Зірка, яка випромінює тепло. Кожен промінчик цієї зірки – це побажання, яке ви б адресували найдорожчим для вас людям. Подумки зверніться до них і скажіть те, що хотіли б їм побажати.

Сподіваюсь ваші побажання були щирими.

IV. Основний зміст роботи.

Епіграфом нашого уроку будуть слова Миколи Тихонова, політичного діяча: «У кожного, ким би він не був, чим би він не займався, є один борг, який потребує самовідданого й вірного служіння: захищати мир».

- Як ви розумієте вислів М.Тихонова?
- Чому захист миру є боргом? І перед ким?(Відповіді учнів)

Світ знає величезну кількість війн, кожна з них повинна була б служити нагадуванням для всіх про те, що найжорстокіша ціна за них – це життя людей і мирне небо над головою. Здавалося б, уроки долі треба запам'ятовувати, але, як свідчить історія, люди повторюють свої помилки знову і знову. За підрахунками істориків упродовж останніх 6 тисяч років мирними, тобто без воєн, були лише 292 роки.

- Поясніть чому?(Відповіді учнів)

Вправа «Учимося креативно мислити»

Що б не сталося, які проблеми б не виникли, усе можна вирішити мирним шляхом. Слід пам'ятати, що завжди є вихід. Іноді він може бути зовсім несподіваним. Слід виробляти вміння шукати нестандартні рішення. Потренуємо свою креативність, спробувавши дібрати закінчення до висловів відомих людей. Як ви вже здогадалися, вони мають бути зовсім не банальними.

(Викладач озвучує + слайди)

- Якщо бажаєш, щоб світ змінився, стань... *цією зміною*. (Махатма Ганді)
- Не йдуть війною проти закону, прийміть закони проти... *війни*. (Єврейське прислів'я).
- Визнання проблеми – половина успіху в її... *розв'язанні*. (Зигмунд Фрейд)
- Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто... *помирає*. (Анрі Барбюс)

Погодьтеся, деякі авторські продовження були зовсім несподіваними для вас, але не менш слухними.

Нас, покоління XXI століття, хвилює майбутнє планети. Ми прагнемо миру та мріємо, щоб не було вбивств, щоб не гриміли постріли, не лилася кров.

Аби розібратися в проблемах миру та війни, звернімося до словників.

Робота з словником.

За словником мир – це:

1. Відсутність незгоди, ворожнечі, сварок; згода;
2. Відсутність збройної боротьби між двома або кількома народами, державами;
3. Спокій, тиша.

Пояснення слова «війна».

1. Організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо.
2. Стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимосьь.

Хвилина вільних думок.

Прослухавши тлумачення цих двох слів, як ви можете пояснити вислів **«Хочеш миру – готуйся до війни»? (Відповіді учнів)**

Війна – це страшне зло на Землі. Одного слова достатньо, щоб вона почалася й забрала мільйони життів із собою. Багато залежить від влади, від її витримки, терпіння й мудрості. Багато залежить і від нас. Наприклад, ви провчилися 10 років в одному класі, ви навчилися спілкуватися й дружити один з одним, навчилися приймати однокласників такими, які вони є. Цього року кожен із вас потрапить в новий колектив і сподіваюсь, що ви будете жити мирно, за законами добра й справедливості. Це буде ваш невеличкий внесок у справу підтримання миру.

Для чого людина народжується на світ? Для життя і щастя. А значить, для миру. Адже саме мирне існування дає можливість нам і жити, і бути щасливими.

Бесіда «Діалог із майбутнім»

А тепер перенесімося на декілька років у майбутнє. Уявіть, що ви закінчили школу й стали висококваліфікованими фахівцями, маєте свою сім'ю. **Як ви поясните своїм дітям – школярам, чому збереження миру є основним завданням для всіх поколінь. (Відповіді учнів)**

Мир! Це слово звучить по-різному на всіх континентах Землі. Але скрізь воно означає прості й одвічні істини.

- Як ви думаєте, які?

Орієнтовні відповіді:

Мир – це життя, щастя, радість, чисте небо над головою.

Мир – це впевненість у завтрашньому дні, у своєму майбутньому.

Мир – це можливість спокійно вчитися, працювати, любити й поважати одне одного.

Мир – це свято усіх людей, свято всіх дітей. Без миру немає дитинства, немає майбутнього.

Готуючись до сьогоднішньої зустрічі, я в Інтернеті знайшла вірш. Хочу, щоб і ви почули.

Мир на землі

Мир на землі — це затишок і тиша,

Це сміх дитячий і душі політ,

Коли поет чарівні вірші пише
Про незвичайний, дивовижний світ.
Мир на землі — це росяні світанки,
Краса і творчість, пісня у гаях.
Мир на землі — це вечори і ранки
Із радістю і щастям у серцях.
Мир на землі — це дім, і мама, й тато,
Й любові стільки — просто через край!
Це та земля, де щастя є багато
І в кожній хаті — хліба коровай.
Це та земля, де сміх і пісня лине,
А діти йдуть до школи знов і знов.
Й ніколи у боях ніхто не гине,
Бо там господар — щастя і любов.

Зараз сама ідея миру стає державною політикою. Тільки в мирній державі накопичуються її багатства, розвивається культура, зберігаються духовні цінності. Тільки в державі, де панує мир, спокій, злагода, зміцнюється економіка, зростає добробут людей, з молодого покоління формуються справжні громадяни країни. Адже саме молоде покоління являє собою майбутнє й може забезпечити подальший її розвиток.

Дійсно, немає нічого важливішого, ніж мир на планеті, мир у сім'ї й у душі кожної людини.

Для більшості людей планети Земля мир – це повсякденна реальність. На наших вулицях безпечно, ми ходимо до школи. Та чи всі живуть добре й щасливо? Для багатьох людей у сучасному світі спокійне життя – це лише казкова мрія. І щоб хоч на короткий час втілити її в життя й припинити кровопролиття, був заснований День Миру. Це спроба донести до людства думку про важливість миру в усьому світі.

За ініціативою Генеральної Асамблеї ООН цей день з 1982 року є Днем усесвітньої відмови від насильства й вогню. З тих пір свято, яке з 2002 року відзначається 21 вересня, залучило мільйони людей, охопивши багато країн і регіонів.

Цього дня ООН закликає всі країни зупинити військові дії і хоча б на 24 години припинити проливати кров. Відмова від насильства і воєн – необхідна умова для подальшого розвитку людства.

У рамках святкування Міжнародного Дня Миру проходять заходи, мета яких – привернення уваги до проблеми миру й ефективних способів його досягнення. Невід'ємною процедурою початку свята служить символічний **звук Дзвону миру**. Цей дзвін був відлитий із монет, які зібрали діти з 60 країн світу. Японія подарувала його ООН 1954 року. На ньому напис: «**Хай живе мир у всьому світі**». Варто зазначити, що голос дзвону лунає всього двічі на рік. Перший раз його можна почути навесні, у день весняного рівнодення, вдруге – з нагоди святкування Міжнародного Дня Миру.

Щорічно 21 вересня День миру відзначають і в Україні. Таким чином наша держава підтримує рішення Генеральної Асамблеї ООН і підтверджує відданість країни ідеалам миру.

Чи знаєте ви, який птах є символом миру? (Відповіді учнів)

Голуба з оливковою гілкою в дзьобі стали використовувати в ролі символу після того, як Пабло Пікассо 1949 року намалював картину «Голуб миру». За Біблією, Ной випустив голуба, щоб дізнатися, чи зійшла вода з землі. Птах повернувся з оливковою гілочкою в дзьобі. Це був знак приходу миру й оновлення життя.

Набирає обертів третє тисячоліття. Прогрес невблаганно рухається вперед. Техніка прийшла на службу людині. Здавалося б, життя має стати спокійнішим. Але ми все частіше чуємо слова: біженець, жертва насильства, теракт... У сьогоденному суспільстві відбувається активний ріст екстремізму, агресивності, розширення зон конфліктів.

Народившись, кожна людина має право жити в мирі. Наша країна завжди цього прагнула.

Мирне небо над головою... Раніше ця фраза була обов'язковою в привітаннях, разом із побажаннями щастя та здоров'я. але тоді не до кінця розуміли цей вислів. Мирне небо здавалося настільки звичним, що його побажання були наче побажання повітря. І ось...

Сьогодні над Україною закружляли темні хмари лихоліття. Чорні сили хочуть розірвати на частини нашу державу, забрати в нас мирне щасливе життя. Наша держава не готувалася до війни. Ми – мирні люди. Але десятки тисяч людей за покликом серця взяли зброю в руки й стали на захист рідної землі. Волелюбні нащадки козацького роду з чистими душами та добрим серцем стійко витримали зло та ненависть ворога й не озлобились.

Ще недавно ми з вами не знали дуже багатьох слів, пов'язаних із війною, тепер же майже кожному родину так чи інакше опалило полум'я військових дій. Ще недавно ми не особливо звертали увагу на слова «Слава Україні – Героям слава», а тепер ці слова набули нового змісту.

Наразі вже точно зрозуміло, кому ці слова адресовані, і ні в кого немає сумніву, що ці герої – хлопці, що зі зброєю в руках захищають крихкий східний кордон України, лікарі, які в мирний час повертають поранених із того світу, волонтери, на плечах яких тримається наша армія.

Трагічні події в Україні, починаючи з 2014 року, тривожать і не залишають байдужими жодного громадянина країни. Кожному з нас необхідно усвідомити, за що боролися учасники Євромайдану й заради чого пожертвувала своїм життям «Небесна сотня». Ми пам'ятаємо наших героїв, які боролися проти несправедливості, стояли насмерть за мир у нашій державі. Низький їм уклін. Ми серцем і душею з тими, хто й у ці дні боронить нашу свободу на сході України, пам'ятаємо тих, хто віддав своє життя задля нашого щасливого майбутнього.

відео про Небесну Сотню

І пам'ятаючи про загиблих і нещасних, ми маємо вчитися жити в мирі. А це не так легко. Нелегко визнати, що правий хтось інший, а не ти, складно

знайти в незрозумілій тобі людині хороші риси. Складно, але необхідно. Заради майбутнього нашого світу.

V. Підсумки уроку.

Рефлексія. «Незакінчені речення».

- Сьогодні я дізнався (дізналася)...
- Я б хотів (хотіла)...
- Мені варто подумати...

Ви молоді жителі нашої планети. І від вас залежить майбутнє. Нехай усі ми навчимося розуміти й поважати одне одного, нехай почнеться на Землі нова історія–історія Людства, яке не знає війни. Ми прагнемо миру!

Очікування «Святковий салют».

Перед кожним із вас є стікер у вигляді зірочок. Якщо вам сподобалася година спілкування, ваші очікування здійснилися, якщо вас схвилювала обговорена проблема, то прикріпіть їх до дошки, і ми побачимо святковий салют на честь дружби, взаєморозуміння й миру.

На закінчення нашого уроку звучить пісня Марти Шпак «Ми за Волю, ми за Мир» <https://www.youtube.com/watch?v=wA09qgGUw9k>

Використана література:

1. Краці виховні заходи./Упоряд. В.О.Гноїнська.– Х.: Вид-во «Ранок», 2011.– 319с.
2. Ворожейкіна О.М. Мій клас – випускний!// О.М.Ворожейкіна. – Х., 2008. – 202с.
3. Години спілкування. 9-11 класи./Укладач В.М.Андрєєва. – Х.: «Основа», 2014.–128с.
4. Година спілкування. 11 клас./Упоряд. М.О.Володарська. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011.– 192с.
5. Місюра Т.М. Виховний захід "Урок миру" [Електронний ресурс] / Місюра Тетяна Миколаївна // ІНФОурок: [сайт]. – Режим доступу: <http://infourok.ru/vihovniy-zahid-urok-miru-527222.html/>.
6. Шпак М. Відео «Україна-мати» [Електронний ресурс] / Шпак М.// Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wA09qgGUw9k>

**«Вишита хустина - ти символ рідної
країни»
(літературно-музичний
виховний захід)**

Мета: познайомити учнів з елементами українського національного одягу, зокрема хусткою; розширити знання про характерні особливості хустки, про її оберегову функцію, застосування і призначення; прищеплювати інтерес до традицій і звичаїв рідного краю; розвивати естетичний смак, творчість, мовний і культурний світогляд; виховувати почуття любові та пошани до національних оберегів, патріотизм.

Обладнання: хустки, манекен у національному одязі і хустці, атрибути українського побуту (глечики, миски), презентація.

Хід заходу

Ведучий: Наша рідна Україна — це край, де почалося наше життя, тут жили наші прадіди, тут корінь українського народу, який сягає в глибину століть. Ми українці, а значить, маємо знати свою історію, розвивати культуру, традиції, любити свій народ, шанувати мамину пісню, що вчила добра і ласки, пам'ятати батьківську хату, бабусину скриню, з трепетом брати в руки речі, які в ній є, і берегти їх як найціннішу реліквію.

Ведуча: З давніх давен улюбленим головним убором української жінки була квітчаста хустина. Немає таких жінок у світі, яким би вона була не до лиця. Носили раніше й носять її в наш час дівчатка і дівчата, жінки і бабусі. Хустина завжди була символом прихильності, любові, вірності в коханні, прощання і скорботи. Впродовж століть хустка була в Україні найдорожчим подарунком, який уособлював для кожної людини рідну Україну, рідний дім, рідну матір.

На фоні ліричної музики учениця декламує вірш

Подаруй мені, мамо, хустину
Із червоним, як мак, бережком,
Запишаюся в ній, як дитина,
Як калина під білим сніжком.
Та хустина мені нагадає,
Як і ти молодою була,
І від років вона не линяє,
Тільки юність твою узяла.
Посивіло волосся в матусі.
І у зморшках вже стало чоло,
А от хустка лишилася й досі,
І на ній все цвіте, що було.
Квіточки про любов пам'ятають,

Як купив ту хустину татусь
І як маму любив, вони знають...
Та заплакала мама чомусь.
Не цурайтесь хустинок, дівчата,
Що ж ви носите тільки шапки?
На хустки Україна багата,
І цвітуть ще на них бережки.

Ведучий: В Україну хустки прийшли від персів через турків, які тут повоювали свого часу. Але ця річ настільки прижилася у нас, що здається, хустка — це наше. Перші жіночі головні убори на теренах України — так звані намітки. Вони були довгі, полотняні, їх вишивали й усіляко пов'язували на голову. Ані хустку, ані намітку ніколи не одягали на голову просто так.

Ведуча: Слово «хустка» споріднене зі словами «хистка», «захищати». Вона захищає волосся від сонця, пилу, взимку від холоду. Хустка є оберегом від усього лихого. Вона весь час комусь потрібна: її одягають на голову, на шию, покривають плечі, носять на поясі, кладуть в кишеню, модниці прикрашають нею сумки.

Ведучий: Хусткою у давнину обв'язували комин хати, щоб було тепліше. Колись дами дарували хустку лицарям серця, її носили як пам'ятку про батьківську хату, у деяких народів кинута долу хустинка означала виклик на поєдинок, нею перев'язували рани, на ній зав'язують вузлики напам'ять, навіть сучасні чоловіки носять хустку, яка називається «бандана». Діти дарують хустки матерям на знак великої любові і вдячності.

Ведуча: Спочатку хустку робили з білого тонкого полотна, потім вишивали різнокольоровими нитками. Найчастіше використовували червоні, сині, зелені, жовті та рожеві кольори. Іноді вишивали хустки нитками чорного кольору, але разом із червоним, і ніколи не використовували тільки синього чи жовтого кольорів.

Якщо до 2000-х років ціна їм була копійки, то нині вартість такої хустки сягає до тисячі доларів, тому що це є історія. Сучасні хустки виготовляють на фабриках з різних тканин: льону, шовку, шерсті.

Ведучий: Перші візерунки були геометричними, пізніше придумали рослинний орнамент з квітів і листя мальви, барвінку, троянди. На хустках вишивали птахів: півня, голуба, зозулю. Орнамент на хустках розміщувався по чотирьох кутках і посередині.

Ведуча: Жінки зберігали хустки у скринях. У кожній родині, де підростала дівчина, скриня наповнювалася хустками. Їх дбайливо оберігали й неодмінно показували гостям і сусідам:

Я не панна — я господиня,
У мене хусток повная скриня!

Ведучий: Видатний історик Михайло Грушевський писав у своїй «Історії України», що хустка відома на всій території України, починаючи ще з часів Київської Русі, вона була поширена в козацьку епоху і дійшла до наших днів. Змінювалися тільки кольори, візерунки, а хустка залишалася хусткою. Правда, в різних місцевостях її носили по різному.

Ведуча: Способів пов'язати хустки є безліч. На Київщині кінці хустки зав'язували навколо шиї та на потилиці. У північних районах хустину пов'язували під підборіддям, а кінці — на маківці.

Ведучий: На Лівобережжі згорнутою хусткою жінки обвивали голову так, щоб тім'я залишалось відкритим. Кінці з'єднувалися у вузол попереду і стирчали «ріжками». Іноді зверху накладалася ще одна хустка.

Ведуча: На півдні України модно було одним кінцем хустки обмотувати шию, а інший вільно звисав на грудях. На Луганщині хустку зав'язували ззаду, під косою, залишаючи шию відкритою, або під підборіддям, щоб кінці вільно звисали попереду.

пісня «Мамина хустка» (слова і музика Зої Красуляк)

Ведучий: В світі існує багато легенд, пов'язаних із хусткою. За однією із них, у день Святої Покрови військо Аскольда взяло в облогу місто Константинополь. Мешканці міста в гарячій молитві звернулись до Божої Матері з проханням про порятунок. Богородиця з'явилася перед людьми та відкрила їх своєю хустиною-покровою. Після цього вороги не могли побачити людей. Вражений Аскольд та його військо прийняли святе хрещення і стали християнами. Для козаків і січових стрільців Покрова була найбільшим святом.

Проте найбільш відомою є легенда про Вероніку, котра витерла покрите потом і кров'ю обличчя Ісуса, коли Він ніс хрест на Голгофу. Полотно з відбитком обличчя Сина Божого дістало назву «Хустина святої Вероніки».

переглянути відео (7 цікавих фактів про Хустину св. Вероніки)

<https://www.youtube.com/watch?v=5DbvaUhLYGM>

Ведуча: А скільки чудових традицій та обрядів пов'язано з хустиною! Так, наприклад, Покрова. Святкується вона у нас не тільки як релігійне, а як і народне свято. З цього дня починалася шлюбна, весільна пора в Україні. Дівки, яким надокучило дівувати, молилися:

Свята мати Покрівонько, покрий мені голівоньку, як не хусткою,
то хоч ганчіркою, аби не зостатися дівкою.

А на Поділлі дівчата казали:

Свята мати, Покрівонько, завий мою голівоньку, чи в шматку, чи
в онучу — най ся дівкою не мучу!

Ведучий: Хустка здавна відігравала й важливу оберегову, магічну функцію. Починаючи зі сватання, коли на знак згоди дівчина підносила старостам хустку на хлібові, хустку своєму милому нареченому, і закінчуючи покриванням хусткою голови молоді. Хустка, якою покривали молоду, зберігалася потім все життя. Існує в народі повір'я, що ця хустина мусить бути пишною, світлою, ясною і яскравою, щоб і життя в молодят таким було. А якщо ж дівчина відмовляла нелюбові, то дарувала гарбуза, також покритого хусткою.

Ведуча: Носили хустку в найлютішу пору року і діти, і дівчатка, і старші дівки, і молодиці, і поважні літні жінки. Й донині на Різдвяні свята, наші землячки, які шанують звичаї та традиції свого народу, ходять з колядками та щедрівками від хати до хати замотані, зав'язані, закутані у хустки.

Ведучий: У скрині кожної господині мала бути ось така звичайна ситцева

хустка. Нею не зав'язували ні голову, ні шию, нею зав'язували миску з святою вечерею і несли її до родичів, хрещених.

демонструє звичайну ситцеву хусточку

Ведуча: Хустки використовували і з лікувальною метою. Люди помітили: якщо намочити хустину у воді, настояній на тернових кісточках, то можна зняти головний біль. Такі хустки називаються терновими.

Ведучий: А ще, словосполучення «тернова хустина», як і «терновий вінок» мають символічне значення. Споконвіку слова «терновий», «тернова» асоціювалися з важкою долею, нелегкою участю.

на фоні ліричної музики учениця виконує вірш Ганни Чубач
"Хустка тернова"

Слово до слова-хустка тернова.

Квітка до квітки-весна.

Слухає вечір нашу розмову.

Ту, що на світі одна.

Доня питає - серденько крає:

-Чом називається так?-

Відповідаю, ніби зітхаю:

- Долі тернової знак!-

Доня сміється. Очі - як зорі.

Доня не знає про те,

Скільки тернові бачили горя,

Як безнадійно терен цвіте.

...Рік тридцять третій,

Клятий, холодний...

З голоду пухне село...

Вже моя мама встати не годна:

Смерть опустила крило...

Бабця не плачуть - тихо зітхають

Хустку - єдине добро-

У Могилеві- Подільськiм змінюють

(Боже, як вдало!) на жита відро.

Потім робили - хустку купили.

Та почалася війна.

Й разу на свята її не наділи,

В скрині лежала вона.

...Рік сорок шостий... Жити не

просто

Після такої тяжкої війни.

Ходить і ходить непроханим гостем

Батько убитий у мамині сні.

Бабця не плачуть - тихо зітхають.

Хустку не стануть носити.

нову на трави якісь обмінюють.

(Боже, як бабці на обмін щастить!)

Потім робили - хустку купили.
Я пам'ятаю той день:
Бабця купили, мама наділи,
Я доторкнулась лишень.
Доня сміється. Очі - як зорі.
Світ мій від цього ожив.
Доня кепкує: «Довго говориш!
Значення слова - скажи!»
- Вибач! Здалося все при нагоді.
Відповідь іншу не жди:
У нашому роді, у нашім народі
Доля і хустка - Тернові завжди!

Ведуча: Українська хустка оспівана у піснях і віршах. У Шевченковій поемі «Хустина» читаємо:

Випровожала три поля, три милі,
Прощалися при долині.
Дарувала шиту шовками хустину,
Щоб згадував на чужині...
Ой хустино, хустиночко!
Мережана, шита.
Тільки й слави козацької —
Сіделечко вкрити.

Ведучий: Про хустки складали пісні в різних країнах. Популярній в роки Другої світової війни пісні «Синий платочек» скоро виповниться 79 років. Написана 1942 року, вона так швидко поширилась і в тилу, і на фронті, що не було, мабуть, жодної людини, яка б не знала й не співала її. Хустка від коханої, дружини, матері була для бійців на фронті, там, на передовій, часточкою їх мирного життя, за повернення якого вони боролися до останнього подиху.

Ведуча: Сьогодні хустка — доволі популярний предмет у гардеробі сучасної жінки, але вже скоріш як яскравий і модний аксесуар. То може, повернемося до витоків, до забутої жіночої містики? А може, і у вас є старенька бабусина хустка, яка зберігає тепло й затишок, але ви не знаєте, яким скарбом володієте...

Ведучий: На ній і гроно, і пелюстка,
і небо й райдуга на ній.
мов берегиня вроди, хустка
здавен у нашій стороні.

Ведуча: Веселі ви чи сумовиті,
на схилах Ворскли чи Дінця.
нема таких жінок у світі,
котрим вона не до лиця.

Ведучий: Минають роки, десятиліття, виростають нові покоління, з'являється нова мода, та ніколи не можуть зникнути народні традиції, обереги, які повсякчас знаходяться поруч з людиною.

Вікторина «Впізнай героїню по хустці»

[https://docs.google.com/presentation/d/1-](https://docs.google.com/presentation/d/1-MjfDr6Klcc2fwfHqTlchFC3PtcGa_sa/edit?usp=sharing&ouid=112817421786806059259&rtpof=true&sd=true)

[MjfDr6Klcc2fwfHqTlchFC3PtcGa_sa/edit?usp=sharing&ouid=112817421786806059259&rtpof=true&sd=true](https://docs.google.com/presentation/d/1-MjfDr6Klcc2fwfHqTlchFC3PtcGa_sa/edit?usp=sharing&ouid=112817421786806059259&rtpof=true&sd=true)

Використані Інтернет-ресурси:

1. https://korali.info/krasa/hustka-yak-oberig_-ukrainki-povertayutsya-do-pradavnih-trendiv.html
2. <https://youtu.be/pTidD9jp3P8>
3. <https://youtu.be/5DbvaUhLYGM>
4. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D1%83%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0>
5. <https://www.tviysvit.com.ua/vsesvitnii-den-ukrainskoi-khustky/>
6. <https://uaua.top/4715/>
7. <https://vseosvita.ua/library/hustka-ak-zinocij-oberig-u-zvicaah-ta-tradiciah-ukrainciv-133365.html>
8. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/de-zhinka-tam-i-hustka/>
9. <https://naurok.com.ua/rodinne-svyato-hustina-u-zvichayah-ta-tradiciyah-ukrainskogo-narodu-40837.html>

«Величні жінки України» (усний журнал)

Мета: ознайомити учнів зі славетними жінками України; виховувати повагу до народної Берегині, почуття любові і гордості за українську жінку, матір, берегиню. Розвивати знань з впливу жінки на розвиток і становлення української держави. Про їх вагомий вклад в культуру, мистецтво, освіту, науку, літературу і багато інших сфер життя України.

Обладнання: фото, репродукції, музичний супровід, пісні у виконанні народної артистки України Н.Матвієнко, відео-ролики про відомих українок

Хід заходу

Викладач: Сьогоднішній західми присвячуємо видатним жінкам України. Про них складено багато легенд, дум, оповідань, віршів та пісень і навіть знято фільми.

Що ж це за жінки і чим вони знамениті? Жінка-українка здавна відіграла значну роль у суспільному житті. Вона не тільки народжувала і виховувала дітей, а й займалася громадськими справами, разом з чоловіками творила науку, культуру, історію. Отож давайте поближче познайомимось з деякими з славетних жінок-українок. Сторінки нашого усного журналу присвячені:

- Жінкам Київської Русі.
- Жінкам за козацької доби.
- Визначним українкам-вченим.
- Жінкам в українській літературі.
- Нашим сучасницям.

I сторінка.

Жінки Київської Русі.

відео про княгиню Ольгу <https://www.youtube.com/watch?v=oxYJJY0daMQ>

відео про Анну Ярославну <https://www.youtube.com/watch?v=V4N0n0WjYJk>

II сторінка. Жінки за козацької доби

Учениця: Галшка Гулевичівна. Походила вона з українського шляхетного православного роду Гуревичів. Ім'я Галшка (Галжка) було досить поширене в ті часи. Після одруження Галжка проживала в Києві. Вона подарувала свою землю під Київський Братський монастир і Братську школу, тобто стала їх засновницею.

Опіку над заснованою нею школою перебирало на себе Київське братство, світська й духовна інтелігенція, підтримана козацтвом. Таким чином, 15 жовтня 1615 року звершилась історична подія – розпочався відлік історії української Alma mater вищої освіти й культури – Києво-Могилянської академії, яка завоювала славу, визнання й гідно репрезентувала Україну в європейському культурному світі.

У Києві, зокрема у старій Києво-Могилянській академії, свято зберігали пам'ять Галшки Гулевичівна, на землі якої стояла і стоїть Академія. Щороку в день її іменин – 22 грудня, тобто в день Св. Анни поминали Галшку як фундаторку Академії. В календарях-довідниках Національного університету «Києво-Могилянської академії» її ім'я стоїть першим серед почесних засновників. Стипендією її імені нагороджуються кращі, розумні й мудрі студентки.

Учениця: Роксолана (Настя Лісовська). Були часи, коли з півдня українська земля горіла від грабіжницьких нападів орд Кримського ханства. Серед невільників тисячами йшли пов'язані канатами українські жінки. Їх чекала тяжка виснажлива праця, а наймолодші потрапляли до гаремів султанської Туреччини, Кримського ханства.

Історичні джерела свідчать про те, що українська жінка займала високе суспільне становище, навіть в неволі. Серед них дивовижну долю мала бранка Настя Лісовські, яку ще називали Роксоланою.

15-річною Настю під час нападу татар на прикарпатське містечко Рогатин захопили в полон і продали в султанський гарем. З рабині-наложниці вона стала незабаром улюбленою дружиною Сулеймана Пишного – одного з наймогутніших та наймудріших султанів Османської імперії.

Полонила вона Сулеймана своїм розумом, духовним багатством, незалежним характером, умінням своєчасно дати добру і мудру пораду. Усе життя вона згадувала своє рідне село, свою родину, Україну. Не раз поспішали гінці з листами від Роксолани до польського короля зі звістками, що ні татари, ні турки не будуть нападати на Україну. Роксолана прожила 56 років і була пишно похована.

Учениця: Гляділа за море; за морем – імла.

А в душу свою як загляне:

В одній половині Настуня була,

А в другій – уже Роксолана.

Отак в чужині – українка жила.

З роздвоєним серцем, дволико.
Краса їй із мудрістю силу дала,
В легенді лишивши навіки.

Учениця: Маруся Чурай. Напівлегендарна українська народна співачка та поетеса часів Хмельниччини. Їй приписують авторство низки відомих у народі пісень: «Ой не ходи, Грицю», «Котилися вози з гори», «Засвіт встали козаченьки» та багато інших українських пісень, що за кілька століть уже стали народними.

Визначні українки-вчені.

Учениця: Наталія Полонська-Василенко. Наталія Дмитрівна Полонська-Василенко народилася в Харкові в сім'ї військовослужбовця. Батько її захоплювався дослідженням військової історії.

Вона викладала історію в Київській жіночій прогімназії Н.Байкової, а також у приватній жіночій гімназії В.Трифонові. Полонська отримала диплом, склала магістерський іспит з російської історії, була обрана приват-доцентом. Публікувала науково-популярні статті присвячені історії Київської Русі.

У період окупації Наталя Дмитрівна вона викладала українську історію в Українському Вільному Університеті в Празі, потім у Мюнхені.

Її обрали дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка, Української вільної Академії наук, Міжнародної Академії наук у Парижі.

Важливу роль в українській історії Н.Полонська-Василенко відводила жінці, її власним девізом стало гасло: «Ще не вмерла Україна, якщо живуть і діють українки» у 1969 році вийшла її книга «Видатні жінки України», де вчена висвітила діяльність знаменитих українських жінок, починаючи з Княжої доби.

Учениця: Софія Русова. Народилася Софійка в с. Олешня на Чернігівщині. У Києві Софія закінчила з золотою медаллю Фундуклеївську гімназію, і разом зі своєю сестрою Марією відкрилася перший дитячий садочок на 20 дітей.

Русовоапідготувала і випустила «Український буквар», «Початкову географія», «Підручник з французької мови».

Після Лютневої революції 1917 р. вона член Центральної Ради, і очолює два відділи: позашкільної освіти та дошкільного виховання. Вона сприяє створенню нових дитячих садочків. Але більшовицька політика викоринювала все українське. Тому Русова була вимушена емігрувати у Відень. Там вона пише свої найвідоміші праці: «Теорія і практика дошкільного виховання», «Історія Педагогіки», «Дидактика», «Нові методи дошкільного виховання». Водночас вона очолює притулок для дітей емігрантів.

Трибуни педагогічних з'їздів С.Русова активно використовувала для ознайомлення світової громадськості з досягненнями української педагогіки та

з метою привернути увагу світової громади до української проблеми виховання.

Викладач: Жінки в українській літературі.

Учениця: Марко Вовчок. Народилася Марія Олександрівна Вілінська у дворянській російській сім'ї. Після смерті батька вона виховувалась в одному з приватних пансіонів Харкова, а потім жила у своєї тітки в місті Орел. Там Марія познайомилася з Опанасом Васильовичем Марковичем.

Вони одружилися. І того ж року виїхали на Україну. Оселилися в Немирові, де Марія і починає писати оповідання з народного життя українською мовою, і посилає до Петербургу Пантелеймону Кулешу для критичної оцінки і підготовки до друку.

Ось що про неї писав П.Куліш«Одна пані родилась у Московщині і вже заміжжю почала вчитись по-нашому. Недавно написала чотири маленькі повістки із річей селянок. Чи поймете ви мені віри, що як читав я їх, то дух в мене займавсь: так зрозуміла вона красоту нашого слова і наче піснею заговорила! Колись напечатаю, то самі побачите, що то за дорогії клейноди!»

І вже у грудні 1857 року побачила світ перша збірка «Народні оповідання» під псевдонімом Марко Вовчок. П.Куліш послав цю книжку Шевченкові, що саме повернувся із заслання. Шевченкові так сподобалося оповідання, що він присвятив їй вірші, і організував складчину серед друзів, щоб зібрати кошти на дорогий подарунок – золотий браслет за 120 рублів.

Учень: вірш Т.Шевченка «недавно я поза Уралом...» присвячений М.Вовчку

Недавно я поза Уралом
Блукав і Господа благав,
Щоб наша правда не пропала,
Щоб наше слово не вмирало;
І виблагав. Господь послав
Тебе нам, кроткого пророка
І обличителя жорстоких
Людей неситих. Світе мій!
Моя ти зоренько святая!
Моя ти сило молодая!
Світи на мене, і огрій,
І оживи моє побите
Убоге серце, неукрите,
Голоднее. І оживу,
І думу вільную на волю
Із домовини возову.
І думу вольную... О доле!
Пророче наш! Моя ти доне!
Твоєю думу назову.

Учениця: Марко Вовчок продовжила писати, і не тільки українською мовою, а й російською. Виходить книжка оповідань з народного російського побуту

(«Інститутка» та ін.). і українські оповідання російською мовою у перекладі І.Тургенєва.

Її твори почали перекладати на різні мови. Сама Марко Вовчок теж займалася перекладами, переклала твори відомого французького письменника-фантаста Жуля Верна.

Викладач: Леся Українка <https://www.youtube.com/watch?v=JzWAYjAObc>

Учениця: *(вірш «Скрізь плач, і стогін, і ридання...»)*

Скрізь плач, і стогін, і ридання,
Несмілі поклики, слабкі,
На долю марні нарікання
І чоло, схилені в журбі.
Над давнім лихом України
Жалкуєм-тужим в кожний час,
З плачем ждемо тії години,
Коли спадуть кайдани з нас.
Ті сльози розстроюють рани,
Загоїтись їм не дадуть.
Заржавіють від сліз кайдани,
Самі ж ніколи не спадуть!
Нащо даремнії скорботи?
Назад нема нам вороття!
Берімося краще до роботи,
Змагаймося за нове життя!

Викладач: Багато її творів визнані шедеврами світової літератури. Всього Леся Українка написала біля 270 віршів, а ще поеми і віршовані драматичні твори.

Наші сучасниці.

Учениця: Соломія Крушельницька.

Легенда оперної сцени, Вагнерівська примадонна ХХ століття. Вона з тріумфом виступала на сценах багатьох оперних театрів світу, зокрема Кремони, Трієста, Одеси, Львова, Буенос-Айреса, Варшави, Петербурга, Парижа, Неаполя, Риму, Генуї, Мілану та інших. У 1904 на запрошення Дж. Пуччіні виконала партію Батерфляй в його оновленій опері «Чіо-Чіо-сан» в театрі «Гранде» в Північній Італії. Після її блискучого виконання ця опера здобула всесвітнє визнання, а зворушений і вдячний Пуччіні надіслав Крушельницькій свій портрет із написом: «Найпрекрасніший і найчарівніший Баттерфляй». Співати з Соломією на одній сцені вважали за честь Енріко Карузо, Тітта Руффо, Федір Шаляпін.

Учениця: Марія Заньковецька. Актриса і театральна діячка, провідна зірка українського театру кінця ХІХ і початку ХХ століть. Вона увійшла в історію театру як видатна українська трагедійна актриса, що в створюваних сценічних образах уособлювала символ української жінки.

Учениця: Євгенія Мірошніченко. Відома українська оперна співачка, педагог, професор. Талановита українка була солісткою Київського театру опери та балету, виступала на багатьох світових сценах.

Євгенія Семенівна за своє життя здобула всесвітнє визнання і отримала багато нагород, серед яких: звання Героя України, Кавалер ордена Ярослава Мудрого, ордена «За розбудову України», ордена Слави «На вірність Вітчизні»,

ордена «Знак Пошани», «За досягнення в культурі», міжнародної нагороди — ордена св. Станіслава, лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка, лауреат Міжнародного конкурсу вокалістів у Тулузі, володарка Почесного титулу «Зірка українського мистецтва» та інші.

Учениця: Катерина Білокур. Українська художниця, майстер народного декоративного живопису, представниця «наївного мистецтва». Талановита українка, яка дивовижною силою своєї фантазії передавала на полотні незвичайну красу, розмаїття квітів рідної землі. Якось на виставці у Парижі всесвітньо відомий митець Пабло Пікасо побачив полотна української художниці, він був вражений талантом майстрині. “Якби у Франції була така жінка, ми б змусили весь світ говорити про неї”, — захоплено сказав художник.

Викладач

Квітка (Квітослава-Орися) Цісик

<https://www.youtube.com/watch?v=5tZyb7C2X7Q>

Пісня «Ти осяюєш моє життя» (англ. “You Light Up My Life”), яку вона виконала для однойменного фільму, отримала 1978 року «Оскар» і «Золотий глобус» у категорії «Найкраща пісня до фільму», а також номінувалася на нагороду «Греммі» у категорії «Пісня року».

Учень: Ліна Костенко. Ось уже понад чотири десятиліття триумфально йде вона тією дорогою, що її звать Поезією, усім стилем свого життя й творчості заслужила всенародну любов і повагу.

«Я вибрала долю собі сама», – сказала поетеса. Усі думки й помисли Ліни Костенко – про долю народу, якому випало перейти важкі визвольні історичні гони й залишилися при цьому духовно незнищеним. Водночас вона надзвичайно вимоглива до свого народу, бачить його хиби й недуги, та – попри все! – бентежно й віддано любить його.

Літературне обдарування привело її до

Московського літературного інституту ім. М.Горького, який вона закінчила з відзнакою.

Поетеса наче поставила перед собою глобальне над завдання: «Прочитай золоті манускрипти, подивись у вічі вікам». Без її постичних книжок – від першої «Проміння землі», і далі «Вітрила», «Мандрівка серця», «Над берегами вічної ріки», «Маруся Чурай», «Неповторність», «Сад нетанучих скульптур», «Вибране» й аж до «Берестечка» –несе нам усвідомлення власної гідності , усвідомлення себе нацією, без чого не може постати держава такою, якою ми її собі вимріяли.

Учениця: *вірш «Вже почалось, мабуть майбутнє...»*)

Вже почалось, мабуть, майбутнє.

Оце, либонь, вже почалось...

Не забувайте незабутнє,

Воно вже інеєм взялось!

І не знецінюйте коштовне,

Не загубіться у юрбі.

Не промініяйте неповторне

На сто ерзаців у собі!

Минають фронди і жиронди,

Минає славне і гучне.

Шукайте посмішку Джоконди,

Вона ніколи не мине.

Любіть травинку, і тваринку,

І сонце завтрашнього дня,

Вечірню в попелі жаринку,

Шляхетну інохідь коня.

Згадайте в поспіху вагона,

В невідворотності зникань,

Як рафаелівська Мадонна

У вічі дивиться вікам.

В епоху спорту і синтетики

Людей велика ряснота.

Нехай тендітні пальці етики

Торкнуть вам серце і уста.

Учень: Державна премія імені Т.Шевченка, якою вона була відзначена 1987 року за історичний роман у віршах «Маруся Чурай» та книжку поезій «Неповторність» – це лише вияв офіційного визнання, яке прийшло до неї значно раніше.

Учениця: Ніна Матвієнко. *(звучить пісня Н.Матвієнко)*

З поміж тисяч голосів її голос впізнають відразу.

Ніну Матвієнко народ визнав як свою, близьку до душі й серця співачку. Природа подарувала їй не тільки талант, чарівну вроду, а й багатий внутрішній духовний світ.

Ніна Матвієнко народилася в селі Неділиме Житомирської області. Дітей в сім'ї було багато – 11. Родина була співучою, і маленька Ніна перейняла від батьків велику кількість народних пісень.

Після закінчення школи-інтернату вона пішла на завод – ученицею кранівника. Вступила до студії при Державному українському хорі ім. Г.Верьовки, де на неї одразу ж звертають увагу. Наступного року почалися гастролі з хором за кордон – Канада, Південна Америка, Франція.

Довголітня і плідна робота увінчалася успіхом: Ніну визнали і як унікальну співачку з неповторним голосом, і як організаторку тріо «Золоті ключі»

Ніну Матвієнко знають у європейських країнах, Америкці, Канаді, Австралії, де вона виступала з концертами.

Викладач: А щоб закріпити ваші нові знання, ми проведемо невеличке опитування:

1. Кому Т.Г.Шевченко подарував золотий браслет? (**М.Вовчок**)
2. «Я вибрала долю собі сама» - кому належать ці слова? (**Л.Костенко**)
3. Яка жінка отримала багато нагород, серед яких: Кавалер ордена Ярослава Мудрого? (**Євгенія Мірошніченко**)
4. З ким співати на одній сцені вважали за честь Енріко Карузо, Тітта Руффо, Федір Шаляпін? (**Соломія Крушельницька**)
5. Хто з Українських жінок отримала «Оскар»? (**Квітка (Квітослава-Орися) Цісик**)
6. Яку відому Українську діячку було канонізовано? (**Княгиню Ольгу**)
7. Хто є засновницею Києво-Могилянської академії?
(**Галшка Гулевичівна**)
8. Яка Українка привезла Євангеліє до Франції? (**Анна Ярославівна**)
9. Доповніть вірш:
Гляділа за море; за морем – імла.
А в душу свою як загляне:
В одній половині Настуня була,
А в другій – уже _____.(**Роксолана**)
10. Хто є автором першого «Українського буквара»? (**Софія Русова**)
11. Як звати відому українську письменницю, яка написала свій перший вірш у 9 років? (**Леся Українка**)

Викладач: Ось ми і познайомилися з декількома відомими українками, які залишили в історії неабиякий слід. Їх життя дає нам змогу зрозуміти наскільки талановитими можуть бути наші жінки, і скільки прекрасного вони зробили і ще зроблять для свого народу.

**«Мужність і відвага скрізь віки»
(виховний захід до Дня козацтва, Дня захисника України - 14 жовтня)**

Мета: розвивати логічне, критичне мислення, почуття поваги один до одного, виховувати моральні, етичні якості, почуття патріотизму; активізувати пам'ять, увагу, кмітливість, комунікацію та пізнавальний інтерес; узагальнити та систематизувати набуті знання та навички з історії, закріпити вивчений матеріал.

Форма проведення: гра з елементами тренінгу

Обладнання: презентація, відеоролики, бланки для відповідей, протоколи журі, підписи учасників, нагородипризи або сувеніри для переможців.

Учасники заходу: 3 команди (по 5 осіб, 1 помічник викладача).

Мультимедійна вправа <https://learningapps.org/display?v=p326anv7n20>

Хід заходу

Правила проведення:

1. Захід проводить викладач та його помічник, який відповідає за дотриманням часу витраченого на виконання завдання.

Захід складається з 4 турів («Загальні відомості», «5 на 5», «Хронологічний порядок», «Ребуси») та у двох формах: письмовій та усній. На початку **I** туру команди сідають колом і дають письмову відповідь на 10 запитань. Час виконання – 3 хв. Якщо команда виконає завдання раніше – нараховується додатково 2 б. Кожна правильна відповідь – 1б.(Максимум - 10 б.)

Правила проведення:

1. Захід проводить викладач, який слідкує за часом виконання.

2. Захід складається з 5 етапів («Вікторина про козацтво», «Одяг Гетьмана та козака», «Перший мільйон», «Факти про Україну», «Військова символіка»). На початку команди сідають колом і дають відповіді на запитання. Час виконання кожної вправи – 7 хв.

Викладач: Сьогодні, 14 жовтня, українці відзначають одне із найважливіших церковних свят – Покрову Пресвятої Богородиці. На цю ж дату також припадають такі значущі для України свята, як День захисника України і День українського козацтва. Усі ці три свята тісно між собою пов'язані.

Великої ваги набуває відродження українського козацтва, бо це і відродження України. Указом Президента України 14 жовтня оголошено Днем українського козацтва. Таким чином, Покрова святкуватиметься в нас не тільки як народнорелігійне, а й національне свято.

Це свято вважається одним із найбільш шанованих свят в Україні. Не виникає навіть суперечок між православними українцями й рідновірами, котрі хоч і вкладають у це свято зовсім різний зміст, ставляться до нього дуже шанобливо.

Зі святом Покрови співпадає святкування Дня українського козацтва. З давніх-давен Божа Матір вважалася покровителькою усього українського

козацтва. А на Січі запорозькі козаки збудували церкву на честь Покрова Богородиці з її іконою. І. до речі, саме у цей день, козаки збирали Велику раду, на котрій обирали гетьмана й визначалися з подальшими військовими планами.

Відомий український етнограф Олекса Воропай писав, що після зруйнування Катериною II Запорозької Січі, козаки, ідучи за Дунай, несли з собою ікону Покрови Пресвятої Богородиці.

Цікаво, що козаки настільки глибоко й щиро шанували образ Покрови Божої Матері, вірили у її силу й урочисто святкували цей день, що у народі закріпилася й друга назва свята – Козацька Покрова.

Певно, не знайдеться в Україні людини, яка б не знала про козаків. Про них складено безліч творів, книжок і фільмів. Про козацький рід співається й у нашому державному гімні. Образ сміливого парубка, котрий захищає честь та волю нашого народу, міцно закарбувався у пам'яті поколінь. Тож, козак в українській культурі – звитяжний воїн, озброєний захисник Вітчизни, що боронить віру, гідність та звичаї усього нашого народу.

Козак – значить «вільний чоловік». Дуже важко жити самому по собі, до того ж в умовах поневоленої держави. Тому козаки об'єднувалися в курені (загони), кожен курінь обирав собі отамана (ватажка). Козаки суворо дотримувалися дисципліни, створили свій флот, що складався з легких і швидких човників (чайок). Основним завданням козаків була боротьба з Туреччиною та кримськими татарами.

– Яких же звичаїв дотримувалися козаки?

Хто хотів стати козаком, мусив наперед відслужити 3 роки в старого козака за слугу й помічника. Він робив усяку роботу й носив за козаком другу рушницю й потрібні клунки. Коли вивчався від того козака орудувати зброєю й набував спритності у битвах, ставав справжнім козаком і діставав зброю: рушницю, спис, луки і стріли.

Одягалися запорожці просто: в грубу сорочку, в кирею – довгий плащ без рукавів, шаравари. За широким поясом носили пістолі і люльку, через плече – торбинку з харчами і кулями, а до пояса на ремінець прив'язували ще й порохівницю з порохом. Голови голили... Та ще й таку моду дивну мали: чуприну носили (оселедець), та такудовгу, що на вухо намотували.

Козаки – це вільні люди.

Козаки без страшні всюди.

Козаки –борці за волю,

За народну щастя й долю.

Козак – це людина чесна і смілива

Найдорожче йому – Батьківщина!

ТОЖ НЕ ЗВОЛІКАЙМО, ПОЧНЕМО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ.

Всі завдання на онлайн платформі: підкажуть, перевірять та оцінять всі виконані вами завдання.

№1 «Вікторина про козацтво»

№2 «Одяг Гетьмана та козака»

З колекції вправ <https://learningapps.org/display?v=p326anv7n20>

Підведення підсумків за два конкурси.

Викладач: Сьогодні великої ваги набуває відродження українського козацтва, бо це і відродження України. Враховуючи історичне значення й заслуги козацтва в утвердженні української державності та його вагомий внесок у сучасний процес державотворення, Указом Президента України День українського козацтва відзначається з 7 серпня 1999 року. Таким чином, Покрова святкується в нас не тільки як народнорелігійне, а й як національне свято.

Упродовж століть воно набуло особливо важливого змісту, оскільки пов'язане із боротьбою за свободу та порятунком від ворогів. Волелюбні козаки, які зі зброєю в руках боронили свою Вітчизну та віру, були переконані, що Свята Покрова охороняє їх, а Божу Матір вважали своєю заступницею.

Це свято поєднує багаті та славні ратні традиції, уособлює мужність і героїзм оборонців та визволителів рідної землі. Цього дня ми знову повертаємося пам'яттю та серцем до грізних і незабутніх сторінок минулого і вшановуємо мужність та героїзм захисників незалежності України.

Отже, хто не мріяв стати учасником гри «Мільйонер»? Зараз у вас є така можливість і досягти мети вам допоможуть знання про козацьку добу.

ПОЧНЕМО ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

№3 «Перший мільйон»

З колекції вправ <https://learningapps.org/display?v=p326anv7n20>

Підведення підсумків за третій конкурс.

Викладач: У 2015 році українці отримали ще одне осіннє свято. 14 жовтня, крім релігійного свята Покрови Пресвятої Богородиці, Дня Українського козацтва наша країна відзначає День захисника України. Згідно указу Президента України: «...з метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій і звичаїв українського народу, сприяння дальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві та на підтримку ініціативи громадськості постановлено установити в Україні свято – День захисника України, яке відзначатиметься щорічно 14 жовтня».

Це свято поєднує багаті і славні ратні традиції, уособлює мужність і героїзм оборонців та визволителів рідної землі. Цього дня ми знову повертаємося пам'яттю і серцем до грізних і незабутніх сторінок минулого і вшановуємо мужність та героїзм захисників незалежності України.

Як відомо людина нерозривно пов'язана з минулим свого народу, його історією, і сьогодні ми перегорнемо одну із сторінок нашого славного минулого. У святі Дня захисника України присутній козацький дух.

Улюблена Богом перлина
Для всіх українців одна –
Козацька моя Україна,
Хлібів золотих сторона.
Негодами лютими бита,
Віками ти йшла до мети,
Тобі в небі зорею світити,
І волю і долю знайти.

ПОЧНЕМО ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ.

№4 «Факти про Україну»

№5 «Військова символіка»

З колекції вправ <https://learningapps.org/display?v=p326anv7n20>

Підведення підсумків за два конкурси.

Викладач: У наш час у всій красі відкрилася багатовікова історія славного воїнства. Перші її рядки були написані на початку XVI століття, а згодом розрізнені козацькі поселення у південному українському степу об'єдналися у знамениту Січ, що обрала своїм мешканням місцину біля Дніпрових порогів. Це стало видатною подією у житті українського народу.

Сьогодні твориться історія, учасниками якої є ми самі. І від кожного з нас залежить доля нашої Батьківщини. Від нас залежить, чи Україна і надалі буде незалежною єдиною державою, чи буде пошматована, роздєрта. Сьогоднішні події в Україні не дають спати кожному свідомому українцю. Адже на сході нашої держави проходить антитерористична операція – неоголошена війна. Сьогодні, як ніколи, ми повинні допомагати своїй державі, щоб вона була нероздільною, щоб ми мали свою Батьківщину. Ми повинні підтримувати своїх воїнів, які гинуть від куль ворога, захищаючи нас і нашу Україну.

Підведення підсумків та нагородження переможців.

На цьому наш захід завершено. Дякуємо за участь і щиросердно зичимо всім козацького здоров'я, невичерпної енергії і пориву, наснаги у відродженні кращих національних традицій, плідної праці на благо народу, задля світової слави України.

Використана література:

1. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. С 65 Історія України : підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 304 с.
2. Голобуцький В.О. Запорозьке козацтво. К., 1994
3. Грушевський М. Історія України-Руси, т. 7. К., 1995
4. Слава українського козацтва. Мельборн–К., 1999
5. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. К., 2000
6. Інтернет-сайт: Козацтво 15–21 ст. (<http://www.cossackdom.com>).

«Масниця іде, весну несе...»
(театралізоване свято)

Мета:

- розвиток естетичних поглядів та смаків, що ґрунтуються на народній естетиці та найкращих надбаннях цивілізації;
- виховання гармонійно розвиненої особистості з високим національно – культурним потенціалом, розвинутим почуттям прекрасного;
- вироблення умінь власноруч примножувати культурно – мистецькі надбання народу та відтворювати прекрасне у повсякденному житті;
- прищеплення ставлення до сімейних та загальнонародних традицій, звичаїв, обрядів, скарбів народнопісенної творчості.

Обладнання: українське етнічне вбрання учасників заходу, атрибути українського побуту (гличики, миски), музичний супровід, солом'яне опудало, вогнегасник, презентація.

Хід заходу

Гумореска «Не чула...»

звучить пісня «Їдемо на ярмарок»

На сцену виходять ведучі.

Ведуча 1: Ми з базару завітали на ваше свято.

Ведуча 2: Свято йде до нас велике

Свято зустрічі з Весною

Хай Весна весела й мила

Зачарує нас красою.

Кожен день стає все довшим

Весна Зиму поборолла

Тож мастить млинці потовщі

Маслом медом та ікрою.

Ведуча 1: Всі невдачі відступіться

Свято ж бо до нас крокує

І яскраве розмаїття

Посмішками нас чарує.

Тож радійте добрі люди

Посміхайтесь довкола

Бо сьогодні свято буде

Дуже гарне як ніколи.

Ведуча 2: Вітаємо всіх, кому вже набридла холодна зима! Давайте сьогодні розтопимо її лід веселими піснями, гарним настроєм та добрим здоров'ям!

Ведуча 1: З нетерпінням завжди чекали люди приходу весни і вірили, що птахи приносять її на своїх крилах!

Ведуча 2: У лютому, останньому місяці зими, з давніх-давен люди улаштовували народні гуляння. Називали це свято - Масляна. Веселе і розгульне!

Ведуча 1: Та щось цього року Зима забарилася!

І на наше свято особисто з'явилася.

Не хоче володіння свої віддавати,
Хоч прийшла черга Весні завітати!

Музика. Вихід Зими

Зима: Я – Зима засніжена! З півночі принесена,

Холодами зніжена, вітрами розчесана!

Сніжне покривало стелю я у дворі,

Калиною малюю щічки дітворі,

Сонечко ховаю від людських очей,

Зовсім не шкодую часу для ночей.

А що це ви всі тут зібралися? Невже мене привітати?

Ведуча 2: Пані Зимо! Пані Зимо! Ми хочемо Вам щось сказати.

Зима: Щось важливе?

Ведуча 1: Та неville ми дозволимо турбувати Вашу величність у неважливій справі?

Зима: Тоді говоріть!

Ведуча 2: Нам навіть страшно говорити, та вчора ми почули таке!!!

Весна, Весна уже іде!

Весну вітають люди!

Весна їм радість принесе,

Пісні чудові й квіти!

Музика. Вихід Весни (Пісня квітка-душа)

Весна звертається до Зими

Весна: Зимо! Дай пройти!

Зима: Ні! Ти Весно не пройдеш.

Весна: На мене чекають всі, особливо люди.

Зима: А мене не відпускають!

Весна: Ой, ой! А чим ти так догодила?

Зима: А тим, що діти раділи мені, каталися з гори на санчатах, ковзанах.

Весна: Все одно ти люта, а я краща за тебе. Весною люди веселі, співають, танцюють, а зимою ховаються по хатах від холоду.

Зима: А чим ти краща?

Весна: Моє сонце всіх зігріває. Так що відійди. Дай мені дорогу, дай мені вступити в свої права.

Зима: Не дам, ще не час!

Скільки снігу принесла –

Аж не віриться.

Скільки вулиць замела –

Не злічить!

Час на північ відлітять,

Та не хочеться.
Як без вас прожить?
Я - зимонька зима,
прийшла у грудні,
свята принесла в ваш дім.
Але вже чатує лютий,
То ж піду я з ним.

Під пісню Н.Май «Масляна» палимо опудало

<https://www.youtube.com/watch?v=uqsIXaREVis>

Ведуча 2: Сонце в небі радо посміхається,
До нас Масляна повертається!

Ведуча 1: Сюди збирайся, весь народ!
Вас Масляна чекає,
Запрошує вона на хоровод
Де все веселиться, жартує, співає.

Пісня «Масляна» (хоровод)

Ведуча 2: Запрошуємо Масляну до нас! Хай зі святом усіх привітає, з
ранньою весною, з озимою рясною.

На сцену піднімається з млинцями Масляна

Масляна. Добрий день та гожий час!
Нехай сонце гріє вас!
Нехай дощик в гості ходить,
І веселочку приводить!
Всім бажаю вам здоров'я й успіхів найкращих.
У роботі і навчанні, відпочинку, і в коханні!
І в сімейному житті,
Щоб цвіли і багатіли, люди наші дорогі!
За звичаєм українським, всім вам уклін низький.

Ведуча 1: Здрастуй, господиня Масляна!
Свято проводів зими холодної,
Свято зустрічі весни ясної!
Чи надовго ти до нас завітала?

Масляна. Прийшла я до вас ненадовго – лише на сім днів. Я прийшла до вас в
гості не з пустими руками, а із забавками, іграми та загадками.

Пісня «Ти ж мене підманула...»

Масляна. А зараз пропоную вам, любі друзі, пограти у цікаві ігри:

Проведення ігор, конкурсів.

Масляна. Молодці! Я побачила, що ви сильні та спритні! А зараз я хочу
перевірити вашу кмітливість. Спробуйте розгадати мої загадки!

Загадки господині Масляної:

Масляна

1. Вона приходить з ласкою
Та зі своєю казкою.
Чарівним посохом махне —
І все навкруги розцвіте. (Весна.)

2. Я пихчу та позіхаю,
У діжі жить не бажаю.
Вже набридла та діжа,
Ви спечіть із мене коржа. (Тісто.)

3. Кільце не просте,
Кільце — золоте,
Блискуче, хрумке,
Рум'яне й пухке. (Бублик)

4. Що на сковорідку наливають,
А потім в сопілку згортають? (Млинець.)

5. Довго з тіста їх ліпили,
у окропі поварили.
Потім дружно ласували,
ще й сметанки додавали.

(Вареники)

Пісня «А мій миленький вареничків

хоче»

6. Круглі ми, мов сонечко,
Щедрі, немов полечко,
Часником змащені,
До борщу подані. (Пампушки.)

7. Били мене ціпами,
Ріжуть мене ножами.
За те мене отак гублять,
Що мене отак люблять. (Хліб.)

8. В хаті — хата,
На хаті — труба.
Зашуміло в хаті,
Загуділо у трубі.
Вогонь в хаті розведуть,
Та гасити не підуть. (Піч.)

Ведуча 2: От пограли, повеселились, а тепер час пригощати нашу гостю та гостей. А які страви до смаку Масляній? (*Глядачі оповідають: вареники з сиром та сметаною, млинці та оладки з медом, пиріжки.*)

Ведуча 1: Вірно. Здавна вважалося, що коло — символ сонця. Тому на Масляну, щоб задобрити небесне світило, водили хороводи, випікали млинці та варили варенички.

Ведуча 2: В цей день хочемо побажати Вам хороших врожаїв, щасливих днів, злагоди у шлюбі та здорових дітлахів.

Масляна. Гуляйте, друзі, до ранку, до світанку. Танцюйте, жартуйте, а мені вже час!

Скінчилися забави,
Беріться всі за справи!
Сьогодні ще ярмаркуйте,
Млинці з медом смакуйте!

Пісня «Добрі люди»

Ведуча 1: Масляна, Масляна, яка ж ти мала!

Якби ж тебе сім неділь, а посту – одна!

Масляна. Не все ж коту масляна. (*Іде, прощаючись*)

Ведуча 2: Вітаємо ще раз з весною вас, друзі!

Хай щастя вам завжди буде.

Хай всього роздолля

На любов, на згоду, на добру погоду!

Пісня «Хай щастить вам, люди добрі»

Масляна запрошує гостей на ярмарок

Ведуча 1: То ж з весною, вас, добрі люди!

А все інше – не має значення.

До побачення! (разом)

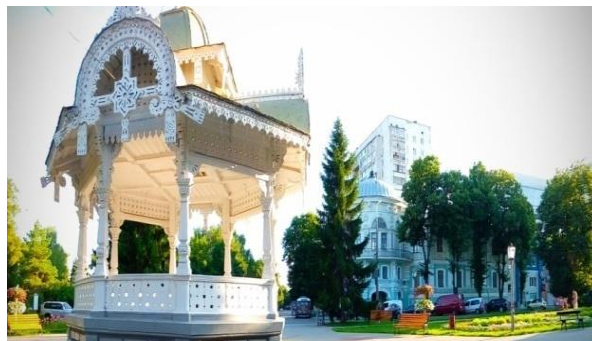
Використана література:

1. Килимник Степан. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. – Факс. вид. - К.: АТ «Обереги», 1994 Кн.І, т.І: (Зимовий цикл), т.ІІ: (Весняний цикл). – 400 с.
2. Електронні ресурси:
<https://fakty.ictv.ua>
<https://zak.depo.ua/>
<http://lady.tochka.net>
<http://www.myvin.com.ua>
<https://ukr.media>
<http://rivne1.tv>
<https://ukr.segodnya.ua>
<https://pustunchik.ua>
<http://ridna.ua>
<https://lviv.vgorode.ua>
<http://sylnaukraina.com.ua>
<http://parkkyivrus.com>

«Це місто над Псом» (виховна година)

Мета: розширити знання учнів про Сумщину; формувати громадянські якості учнів: патріотизм, людяність, працьовитість; розвивати пізнавальний інтерес; виховувати любов до рідного краю.

Обладнання: карта Сумської області, малюнки із зображенням прапора, герба Сумської області, фотографії, презентація «Люби і знай свій рідний край», віртуальна екскурсія по місту

http://open-ua.com/ru/sumy_region/sumy/nezalezhnosti_square_aero/,
<https://www.youtube.com/watch?v=Dm5xlCsqGls>,
www.youtube.com/watch?v=Pvt_q5qu-zI,
<https://www.youtube.com/watch?v=MOsIjstREz4>

Хід заходу

I. Вступна частина.

1.1. Вступне слово: Україна - чудовий, багатий, мальовничий край. Тут жили наші прадіди, діди, тут живуть наші батьки, тут корінь роду українського. І де б ми не були, скрізь відчуваємо поклик рідної землі, хвилюємось аж до сліз, зачувши рідне слово.

1.2. Бесіда за змістом вірша П. Воронька «Облітав журавель»

Облітав журавель
сто морів, сто земель.
Облітав, обходив,
крила, ноги натрудив.

Ми спитали журавля:

- Де найкраща земля?

Журавель відповідає :

- Краще рідної – немає!

Чому так відповів журавель?

Ми з вами щасливі люди, адже живемо в чудовому куточку нашої України – Сумщині. Ця давня земля споконвіку славилася плодородними садами, пишнелистими лісами, родючими чорноземами та волелюбними людьми, що боронили свою землю від ворогів, примножували її багатства щоденною працею.

Ми з вами здійснимо уявну подорож сторінками Сумщини, поговоримо про рідний край, дізнаємось багато цікавого.

1.3. Вправа «Грунування» (побудова асоціативного куща)

Доберіть до слова «Сумщина» слова, які спадають на думку, коли ви його чуєте (*рідний край, Суми, мальовнича природа, працьовиті люди, рідне місто, школа, домівка, батьки*).

Я вас прошу прикріпити сердечка на карті Сумської області місця, де ви народилися. Тому що, куди ви не поїхали, куди не запросить вас доля частинка вашого серця залишиться на вашій малій Батьківщині.

II. Основна частина.

Сторінка «Історія краю»

Розповідь з елементами бесіди про Сумську область та місто Суми.

Сумська область — область у північно-східній частині України. Утворена 10 січня 1939 року. Площа 23,8 тис. км². 18 районів: 15 міст, 20 смт., 1721 сіл. населених пунктів.

Герб Сумської області — символічний знак, що виражає історичні й духовні традиції Сумщини. Сучасні прапор і герб Сумської області затверджені 12 липня 2000 року. Елементи герба розташовані на геральдичному щиті з синім полем та жовтою окантовкою. Золотий шолом у верхній частині герба — символ історичного початку цих земель із часів Київської Русі. Золотий колос, зігнутий у вигляді букви «С», із 25 зернятками символізує історичний шлях, який пройшли ці землі до утворення Сумської області, і вказує на кількість суб'єктів регіону. Разом із тим він символізує хліборобство — основне заняття жителів області з прадавніх часів і вказує на основні риси характеру: працелюбність, гостинність, домовитість, любов до рідної землі. Золотий хрест вказує на те, що ці риси характеру поєднуються з високою духовністю, яка передається із покоління в покоління.

- *Яке місто є центром Сумщини?*
- *Що ви знаєте з історії його виникнення?*

Місто Суми утворене 10 січня 1939 року. Але археологічні знахідки на території міста свідчать, що люди жили на цій території у добу нового кам'яного віку (III-I тис. до н.е.)

Заснування Сум пов'язане з подіями визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького проти польсько-шляхетського панування 1648-1654 роках. Засновником міста вважається атаман Герасим Кондратьєв.

З часом Суми стали досить багатолюдним поселенням. За переписом 1660 році нараховувалось 2740 жителів, які займалися переважно сільським господарством.

Завдяки Івану Герасимовичу Харитоненко Суми із занепаłego повітового містечка, з якого переросли у «цукрову столицю». На початку 20 століття у місті було 9 площ, 122 вулиці та провулки. Пережили Суми революцію і голодомори, стали центром області, пережили і Другу світову війну, відродилися і стали «містом троянд». І тепер у незалежній Україні, Суми — це рідне місто для більш, ніж 267 тисячі людей.

За легендами, Суми одержали свою назву від знайдених у цій місцевості трьох сумок повних золота. Тривалий час місто називалося Сумин, але згодом остання буква загубилася.

Є в місті історичні будівлі, пам'ятники архітектури, які збереглися до сьогодення.

Сумська альтанка – символ міста Суми (споруджено у 1900 – 1905 рр.)

Уже протягом більш, ніж 100 років Сумська Альтанка вважається незмінним символом міста троянд. Вона знаходиться між художнім та краєзнавчим музеями міста Суми, неподалік від Сумського обласного академічного театру драми та музичної комедії імені М.С.Щепкіна. Саме тут фотографуються молодята, випускники і туристи та призначають зустрічі сумчани й гості міста.

Наприкінці 19-го століття вчені із міста Санкт-Петербург вирішили, що саме в Сумах мають знаходитися поклади нафти. Прибувши до Сум, вони почали їх шукати прямісінько перед земською управою. Проте, незважаючи на всі пошукові роботи та створення свердловини, нафти виявити їм так і не вдалося. Завдяки Йосифу Ліщинському - чоловікові племінниці Івана Харитоненко - про цю свердловину пам'ятають і до тепер. У його володіннях був сад, який сьогодні перетворився на міський парк Ліщинських. За його розпорядженням на місці свердловини, закритої сталюю плитою, з'явилася дивовижна альтанка. Зводив альтанку один із мешканців Сум - Матвій Щавеліїв. Прикраса міста вціліла, навіть попри війни та революцію.

Цікавинкою цього місця можна вважати те, що під час будівництва альтанки не було використано жодного металевого цвяху. Споруда прикрашена колонами, різними карнизами та над даховими шпильями. Зовні вона нагадує незвичайну ажурну будівлю

Починаючи із 2006 року, альтанка кілька разів змінювала свій колір та ремонтувалась. Саме тут розташовуються духові оркестри, котрі радують відомими мелодіями мешканців та гостей міста під час щорічного проведення Днів Європи у Сумах та Всеукраїнського фестивалю духової музики під назвою "Сурми конституції".

Навесні 2010 року Сумська Альтанка перемогла в акції "Сім чудес міста Суми".

Віртуальна подорож сучасним містом.

http://open-ua.com/ru/sumy_region/sumy/nezalezhnosti_square_aero/

Завдання визначити план-маршрут екскурсії містом Суми для своїх друзів

<https://www.youtube.com/watch?v=Dm5xlCsqGIs>

Сторінка «Сім чудес Сумщини»

(перегляд презентації, до кожного слайду коментар обсягом 3-5 речень)

Багатовікова історія Сумщини відбилася в численних пам'ятках матеріальної та духовної культури:

- ✓ Пам'ятник мамонтові (с. Кулішівка, Недригайлівський район);
- ✓ Круглий двір (м. Тростянець);
- ✓ Софроніївський монастир (Путивльський район);

- ✓ Посульські кургани (Роменський район);
- ✓ Трьох-Анастасіївська церква (м. Глухів);
- ✓ Поле Конотопської битви (с. Шаповалівка, Конотопський район);
- ✓ Свято-Покровський собор (м. Охтирка).

Сторінка «Природні чудеса Сумської області»

(перегляд презентації, до кожного слайду коментар обсягом 3-5 речень)

Сумщина - овіяний легендами і славою край, край казкової природи. Тут несуть свої води тихоплинний Псел, кришталева Ворскла, блакитна Сула, прозорий Сейм і задумлива Десна. У північних районах переважають мішані ліси (сосна, дуб, береза), у центральних районах — острівні ліси (липа, клен, ясен), зустрічаються дубові гаї. Різноманітний і тваринний світ краю.

Унікальні природні пам'ятки:

- ✓ Визначна ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Яблуня-колонія» (м. Кролевець);
- ✓ Степовий природний заповідник «Михайлівська цілина» (Лебединський район);
- ✓ Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Середньосеймський» (Розташований у межах Путивльського, Білопільського і Буринського районів);
- ✓ Національний природний парк «Деснянсько-Старогудський» (Середино-Будський район);
- ✓ Гідрологічна пам'ятка природи державного значення «Шелехівське озеро» (Лебединський район);
- ✓ Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Тростянецький» (Тростянецький район);
- ✓ Ботанічний заказник загальнодержавного значення «Банний яр» (Сумський район).

- Що нового ви дізнались про ці місця?

- Чому люди відвідують музеї, меморіали, славетні місця?

Сторінка «Таланти Сумщини»

Наш край дав вітчизняній і світовій культурі багато видатних талантів:

- ✓ письменники і поети - Пантелеймон Куліш, Павло Грабовський, Олександр Олесь, Остап Вишня, Іван Багряний, Олекса Ющенко;
- ✓ художники - Антон Лосенко, Григорій Стеценко, Георгій Нарбут, Федір і Василь Кричевські, Микола Мурашко;
- ✓ скульптор - Іван Кавалерідзе;
- ✓ композитори - Максим Березовський, Дмитро Бортнянський;
- ✓ співаки - Борис Гмиря, Петро Білинник, Анатолій Мокренко;
- ✓ мовознавець - Олександр Потебня;
- ✓ фізик - Абрам Йоффе;
- ✓ історик - Олександр Лазаревський та багато інших, чиїми іменами пишається Україна.

Сторінка «Сумщина – край трудівників і майстрів»

Не залишайте байдужими гостей нашої області виробу народних майстрів Сумщини: унікальні кролевецькі рушники.

Для кралецевьких рушників характерне поєднання білого і червоного кольорів. На білому фоні між густо червоними паралельними смугами ткався багатий орнамент, яким ткачі передавали навколишній світ умовними знаками. Зокрема, пряма горизонталь означала землю, хвиляста — воду, хрест — вогонь. На кралецевьких рушниках часто зображується квітка, яка в народному розумінні означала початок життя.

Сторінка «Народна скарбничка»

Робота в парах.

З'єднати частини прислів'їв і розкрити їх зміст.

1. Рідний край -	на своєму корені росте.
2. Всюди добре,	як соловей безпісні.
3. Добре тому,	земний рай.
4. Кожна травичка	хто в своєму дому.
5. Людина без вітчизни,	а вдома краще.

III. Заключна частина.

3.1. Вправа «Мікрофон».

Підбийте підсумки нашої роботи, закінчивши речення:

- Мені цікаво було дізнатися про....

Викладач: Любов до Батьківщини, до рідного краю – це найсвітліші і найвищі почуття. Коли така любов є в серці, тоді людина добра, щира, відважна. Ви, діти, маєте у своєму серці це високе почуття любові, а тому зможете зробити все для того, щоб наш край ставав квітучим, сильним і багатим. А для цього потрібно здобувати знання, багато знати, вміти, бо ж вам будувати майбутнє нашого краю. То ж старайтесь вчитися так, щоб вами пишалася Сумщина.

Використана література:

1. Сім чудес Сумщини: Інформ.-бібліогр. Путівник/Уклад. Л.Д.Клімачова, - Суми, 2007. – С.27.
2. Коротя О.В., Осадчий Є.М. Осадчий Сум Герасим Кондратьєв (монастирське та міське будівництво)//Батуринські читання. – Ніжин, 2007. – С.167-173.

<https://uk.wikipedia.org>

http://open-ua.com/ru/sumy_region/sumy/nezalezhnosti_square_aero/

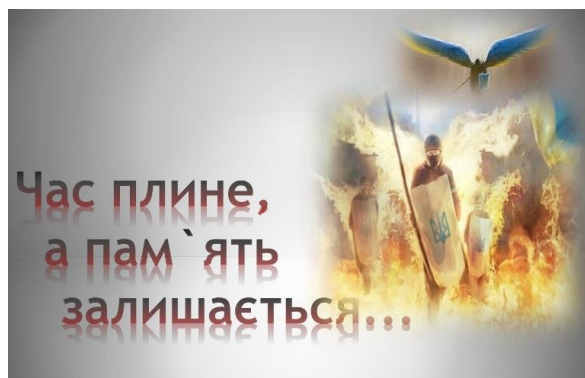
<https://www.youtube.com/watch?v=Dm5xlCsqGls>

www.youtube.com/watch?v=Pvt_q5qu-zI

<https://www.youtube.com/watch?v=MOsIjstREz4>

**«Уклонімося низько до землі тим, хто в
серці буде вічно жити...»
(виховний захід до Дня пам'яті
Героїв Небесної Сотні)**

Мета: формування в учнів розуміння єдності та цілісності України, усвідомлення себе українцем, почуття особистої відповідальності за долю держави, готовність служити Батьківщині своєю працею та стати на захист державних інтересів країни; вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні, прищеплення любові до Батьківщини, виховання патріотизму.

Оформлення: «Стіна пам'яті Небесної Сотні» (прапор України, надписи «Герої не вмирають», «Сам не знаю, де погину...»), список прізвищ героїв із фото), стіл, на столі вишитий рушник, ікона Божої матері, свічка, квіти з чорною стрічкою.

*Герой-це людина, яка знає, що є блага, дорожчі за життя;
людина, яка присвятила своє життя служінню державі,
себе одну — служінню багатьом.*

Г. Лессінг

Хід заходу

Ведучий 1: Доброго дня шановні присутні!

Ведучий 2: Наші вітання всім, хто завітав на нашу лінійку-реквієм, присвячену пам'яті людей, які розкрили нам очі, які змусили подивитися на життя зовсім по іншому, і які своїм прикладом показали, як треба сьогодні відстоювати незалежність, любити Україну та свій народ.

Ведучий 1: Людина з великою любов'ю і душевним трепетом згадує місце, де вона народилася, де промайнуло її дитинство, дитинство з дивосвітом казки, з материнською ласкою у затишній батьківській оселі. То — родинне вогнище, маленька батьківщина кожної людини. А якщо скласти маленькі батьківщини кожного з нас, вийде наша велика держава Україна. Що для вас Україна?

Ведучий 2: Україна — це наша земля, рідний край, наша країна з мальовничою природою, чарівною піснею і мудрими, талановитими людьми. Багата історія нашої держави на славетні імена та героїчні події. Нашими національними символами є прадавні першокнязі київські та їхні нащадки: княгиня Ольга, князі Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, літописець Нестор, пізніше — славні козацькі гетьмани, кошові й полководці: Дмитро Вишневецький, Самійло Кішка, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький... Усі вони боролися за гарне життя своєї Батьківщини.

Ведучий 1: На шляху до незалежності український народ часто втрачав своїх найкращих синів і дочок. У цьому довгому списку за гарне майбутнє нашої держави стали і герої Небесної Сотні. Саме вони зуміли рішуче стати до боротьби із злом у 2014 році, заплативши за перемогу надвисоку ціну — власне

життя. То чи може бути забутою кров героїв, пролита на вулицях Києва? Можлива лише одна відповідь — ні!

Ведучий 2: Лінійка-реквієм, присвячена пам'яті героям Небесної Сотні, оголошується відкритою!

звучить Державний гімн України

Ведучий 1: Сьогодні Україну знають у всьому світі. Трагічні події, які відбулися на Майдані у серці України — Києві — взимку 2014 року, сколихнули людей усієї земної кулі. Українці об'єдналися, щоб боротися за краще життя своїх дітей, друзів, батьків. 80 днів і ночей... Тривожних, заплаканих і вимолених... Три місяці, залишивши свої родини, тисячі людей стояли на вулицях, день і ніч, у морози заради одного — щоб домогтися свого, щоб їхній біль хтось почув. В один день тисячі простих українців стали солдатами свого народу. Звичайні мирні люди. Інтелігентні, жартівливі, люблячі. Студенти, учні, інженери, водії, вчителі, колишні військові, безробітні.

Ведучий 2: «Ми прийшли сюди перемогти або померти», — запряглися вони на барикаді. І перемога прийшла. Велика перемога маленьких людей. Людей із гарячими серцями і мужніми серцями. Це перемога кожної людини, яка стояла на майданах, передавала гроші у церквах, їжу чи одяг, плакала чи молилася. За цю перемогу заплачено велику ціну — щонайменше сто життів. Вони загинули за честь, за волю, за право бути народом — джерелом влади у власній державі, за країну, в якій не страшно жити і народжувати дітей.

Читець 1. Плаче Україна гіркими сльозами,
А по землі ллється кров людська свята.

За свободу й волю діти помирають,
За ту Україну, що у нас одна.

Читець 2. Всім серцем вірили вони у кращу долю,
За неї ж й на Майдані полягли.

За українців і за їхню волю,
Своє життя, не завагавшись, віддали!

Читець 3. Бездонна прірва горя і скорботи
Панує в Україні на цей час.

І всі мої думки, і сльози, і турботи
За тими, хто життя віддав за нас.

Читець 4. Ніколи їх не забувайте!
В історію внесіть кожне ім'я!

Онукам, дітям ви розповідайте,
Що наша Україна ще жива!

Читець 5. І буде жити вона доти,
Допоки люди в ній такі живуть!

Такі, як на Майдані іще й досі,
Війну з бандитами жорстокими ведуть!

Ведучий 1: Рости, живи і пам'ятай! Такими словами ми б хотіли розпочати наш виховний захід за справжніми героями України, а саме за Небесною Сотнею.

Вшанування їхньої пам'яті — це не просто наш святий обов'язок, це наша шана і гордість за справжніх героїв.

звучить пісня «Пливе кача». (хвилина мовчання)

Ведучий 2: Цей сум, не просто свічка, яку можна поставити десь на згадку. Щемить серце, болить душа. Та слава героїв невмируща! Майдан забути неможливо. Ви в нашому серці назавжди!!!

Ведучий 1: Небесна Сотня України вірно береже від зайд Чумацький Шлях!!! Вона крізь дим Майдану з вічності оберігає спрагли до свободи та правди наші душі... Жовто-блакитний прострілений вже вкотре... Та ні краплі страху в їхніх очах, бо в серці їхнім навіки лишилися віра, відданість, патріотизм і героїчна мужність... Герої не вмирають! Вони — з нами!!! Лише тихо про свої життєві плани та мрії гомонять...

Хтось згадує кохану, друга, а хтось — батька, маму, хтось — доньку і сина... Небесна Сотня з вірою в життя йшла вперед свободу українцям здобувати й віддала свою душу та тіло за нас усіх...

Ведучий 2: Герої не вмирають! Вони тут, з нами на Землі! Лише тихенько-тихенько сплять. Бо змучились від катувань, побоїв і голосу смерті, що на вістрі снайперської кулі... Ми плачемо, вони ж не плачуть. Їхні душі героїчним жовто-блакитним полум'ям горять! А ми повинні жити гідно, щоб святу Небесну Сотню нізащо, ніколи не забути.

Ведучий 1: Не дамо пам'яті застигнути, забронзовіти. І допоможемо пам'ятати іншим — друзям, родичам, сусідам. Може, не лише пам'ятати, але й знати: бо не всі знають правду про криваві події в Києві зими 2014 року?

Читець 6

Герої, ви чийсь сини та друзі;

Чийсь кохані і чийсь брати.

Ви віддали життя за рідну Батьківщину!

Ви полягли, хоч треба було йти!...

Вас не забути і не стерти пам'ять,

Ваша душа горітиме в віках,

Ви не боялись ні зусиль, ні смерті,

Боролись серцем з миром на вустах.

Вже не поверне Україна-мати

Тих патріотів, що в землі лежать...

Ведучий 2: На початку революційних подій, коли нікому і в голову не могло прийти, чим усе обернеться, слова «Слава Україні! Героям слава!» видавалися простим вітанням. Звісно, для частини протестувальників гасло мало важливий сенс, але для більшості було лише словами, котрими розпочинали свою промову численні оратори зі сцени Майдану.

Ведучий 1: Для частини ці гасла й вітання асоціювалися з націоналізмом і чимось неприємно-ворожим. Вони не розуміли, про яких таких героїв ідеться, якій нації слава? Інші ж на місці героїв бачили Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, тих, хто першим вийшов на Майдан, а дехто — волонтерів. У кожного був свій варіант. Із розвитком подій у центрі столиці з'являлися дедалі нові претенденти на те, щоби стати тими героями, котрим, власне, слава.

Читець 7

Дивлюсь новини й сльози витираю,
А на екрані — Київ і Майдан.
Кругом вогонь і у людей стріляють,
Вся Україна мучиться від ран.
Маленька внучка, злякана дитина,
З сльозами просить: «Вимкни, не дивись!
Давай, бабусю, станем на коліна,
І ти тихенько Богу помолись».
Показують чийогось друга, брата,
А цей хлопчина був єдиний син.
Сиріток обнімає бідна мати,
У косах перший білий сніг сивин...
Загинули прості і добрі люди:
Афганець, фермер, вчитель і студент.
Сто домовин роз'їхалось повсюди,
На вас їх кров, наш кате-президент.

Ведучий 2: Ще довго-довго з покоління в покоління будуть передавати батьки синам і дочкам, а ті своїм дітям спогади про тих, хто залишив життя земне у 2013-2014 рр. Ця подія сколихнула весь світ, не залишила байдужою жодної душі. В знак підтримки України 1 лютого всі польські теле-та-радіоканали транслювали пісню «Подай руку Україні»

відео «Подай руку Україні»

Ведучий 1: Революція добре показала нам, хто є хто. Друг пізнався в біді. І часто цими друзями, братами по боротьбі стали ті, від кого ми цього не очікували. Ті ж, хто, здавалося, однозначно мав би стояти поруч на барикадах, виявилися раптом чужими. Ця ідентифікація стала дуже важливою для подальшого життя.

Ведучий 2: Згадаймо тих, хто були майже ровесниками і нашими земляками. Хто, не зважаючи на молоді роки, пішов у бій із несправедливістю — і все заради України.

пісня «Небесна сотня»

Ведучий 1: Ці люди — справжні герої. Вони загинули як герої і проводжають їх як героїв. У кожному районі, місті та селі зупиняються процесії, що везуть домовини з тілами загиблих, і місцеві люди навіть серед пізньої ночі, зі свічками в руках, в дощ і холод, зі слізьми на очах віддають останню шану героям. Але герої не вмирають! Вони завше будуть в наших серцях!

Ведучий 2: Безсмертні душі вбитих і закатованих відійшли у небеса, але вони вічно житимуть в народній пам'яті, бо «Герої не вмирають!»

Читець 8

Не плач за мною, мамо, не ридай,
Я не хотів війни, я боронив свій край...
Не плач за мною, мамо, я — герой,
Стояв я гордо, коли снайпер той
Стреляв у голову й таранив груди —

Тоді не думав я, а що ж з тобою буде...
Не плач за мною, рідна, не лий сліз,
Пишайся мною, бо я патріотом виріс.
Ти, мамо, лиш за мене помолись,
І не вини себе — у цьому я, напевно, винен..
Я винен, що любив свою країну,
Я винен, що хотів здобути волю...
Але я не хотів стояти на колінах,
Пробач за стільки завданого болю...
Не плач за мною, мамо, я у Бога,
Бо кожен, хто загинув за Україну, йде до Нього.
Я вже не повернуся, мамо, але знай —
Я стану ангелом і боронитиму свій край...

Ведучий 1: Щодня, у боротьбі з ворожими загарбниками, Україна втрачає своїх синів кожен з загиблих воїнів – залишається у нашій пам'яті, вдячність за їхній подвиг житиме в серцях українців.

Читець 9

Моліться, люди України
За тих хто на передовій!
Моліться за чужого сина,
Щоб вас колись потішив свій!
Ті хлопці нам не є чужими,
Бо нашу волю бережуть.
Вони не знають, чи живими
До матерів колись прийдуть

Ведучий 2: Ми віримо у світле, щасливе майбутнє України. Від кожного з нас залежить, в який бік хитнуться терези долі України. Тому, кладімо часточку свого серця, своєї душі, своїх умінь на бік правди і світла.

Читець 10

«Винна лиш Я»

Планета ображена, кров'ю окроплена
Синочки розірвані, як і земля.
Ненька забита, розбита і втомлена.
Винен не Він, не Вона, а лиш Я.
Діти народжені – одразу знедолені.
Сонце не знає де Захід чи Схід.
Люди зарізані, вбиті і втомлені.
Винна лиш я, але точно не Світ.
Винна лиш Я, чи винен і Ти?

Ведучий 1: Гуртуймося, кріпімося, єднаймося задля жаданої перемоги, задля свободи, миру і самостійності. Задля волі та гідності. Задля батьків і дітей, задля щасливого майбутнього. Задля перемоги світла над темрявою, добра над злом.

пісня «Молода Україна» <https://www.youtube.com/watch?v=T9UG-nv-AXI>

Читець11. Хай буде небо голубе.

Хай буде сонечко ясне

Хай буде спокій у родині.

Хай буде мир на Україні!

Читець12. Хай буде мир віднині і довіку!

Хай буде мир й замовкнуть війни злі.

І сльози щастя на своїх обличчях

Відчують всміхнені усюди матері.

Читець13. Хай буде мир. Веселі будуть діти,

Спокійними скрізь стануть всі жінки

І перестануть думати ночами,

Що десь коханий гине на війні.

Читець14. Хай буде мир віднині і довіку!

Хай буде мир й замовкнуть війни злі!

Хай у міцних обіймах всі народи

Ідуть у майбуття через віки.

Ведучий 2: На цьому лінійка - реквієм з нагоди Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні оголошується закритою!

звучить державний Гімн України

Ведучий 1: Сьогодні на Сході України всі патріоти нашої країни продовжують боронити нашу незалежність, наші кордони, наш мир, наш спокій. Хочеться сказати їм «Повертайтеся живими!».

Ведучий 2: А вам бажаємо мирного неба світлих та щасливих днів і нехай вам щастить.

Всі: СЛАВА УКРАЇНІ ! ГЕРОЯМ СЛАВА!

Використані Інтернет-ресурси:

<https://www.youtube.com/watch?v=QtClmp3zQBc&t=3s>

<https://urok.osvita.ua/materials/outschool/80040/>

«День Соборності України» (урочиста лінійка)

Мета: виховувати в учнів почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю, розуміння причетності до всіх подій, які відбуваються в Україні, формувати переконаність у нетлінності духовних скарбів народу, глибоку повагу до мови, минувшини та сьогодення рідної України.

Обладнання: Презентація «Соборна Україна»; запис Гімну України; фонограми пісень про Україну; відеоролик «Україна – єдина країна» <https://www.youtube.com/watch?v=ainkk9ULAG4>, ноутбук, мікшерний пульт, мікрофони, акустична система, проектор.

Хід заходу

Ведуча.

Тобі, Україно, мій мужній народе,
Складаю я пісню святої свободи
Усі мої сили і душу широку
Й життя я віддам до останнього кроку
Аби ти щаслива була, Україно -
Моя Батьківщино!

Ведучий. Шановні присутні! День 22-го січня 1919 року увійшов до національного календаря, як велике державне свято - День Соборності України.

Ведуча. У важкій боротьбі за національне визволення, утвердження власної державності наш народ не раз переживав як гіркі, так і радісні події. Одна з таких сторінок нашого минулого - боротьба українського народу за соборність своїх земель.

Ведучий. Так вже розпорядилась історія, що упродовж століть наш народ та землі України були розрізнені, належали до інших держав: Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини. Тож споконвічною мрією українців було об'єднання розрізнених частин України в межах однієї держави.

Ведуча. Саме тому, на площі перед Софією Київською відбулася подія, про яку мріяли покоління українських патріотів. На волелюбному зібранні було урочисто проголошено об'єднання Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки.

Ведучий. Урочиста лінійка, присвячена Дню Соборності та Свободи України, оголошується відкритою.

Ведуча. До внесення Державного прапора струнко!

Марш. Внесення прапора

Ведучий.

Слова палкі, мелодія врочиста.
Державний гімн ми знаємо усі,
Для кожного села, містечка, міста –

Це клич один з мільйонів голосів.

Ведуча.

Це клятва, заповідь священна.

Хай чують друзі й вороги,

Що Україна вічна, незнищенна,

Від неї ясне світло навкруги.

Лунає Гімн України

Ведучий. Соборність – це символ боротьби за волю, порозуміння між людьми. І часточка надії і віри у майбутнє.

Ведуча. Пам'ятаймо про незліченні жертви наших співвітчизників, покладені на вівтар незалежності, соборності, державності.

Ведуча. Віримо, що територіальна цілісність України, скріплена кров'ю мільйонів незламних борців, навіки залишатиметься непорушною. Маємо бути свідомі того, що лише в єдності дій та соборності душ можемо досягти величної мети – побудови економічно й духовно багатої, вільної й демократичної України, якою пишатимуться наші нащадки.

Ведучий. Зі словами вітання до всіх присутніх звертається директор нашого закладу освіти (ПШБ).

Ведуча.

Велична і свята, моя ти Україно,

Лише тобі карать нас і судить.

Нам берегти тебе, Соборну і єдину,

І нам твою історію творить.

звучить пісня «Велична та могутня Україна»

Ведучий. Ніби звертаючись до нас, один із творців Акту Злуки, державний секретар ЗУНР Лонгин Цегельський, говорив про день 22 січня: «Це така дата, що її виучувати будуть напам'ять українські діти грядущих поколінь побіч таких дат, як дата Хрещення Русі, як битва над Калкою, як битва під Полтавою або зруйнування Січі». Його слова стали справді пророчими.

(Виходять діти зі свічками в руках.

Після слів ведучих, ставлять свічки на стіл у вигляді тризуба).

Ведуча.

Боже-Отче всемогутній,

Захисти коханий край!

Дай нам вийти у майбутнє,

Мужність і сміливість дай!

Ведучий.

Захисти нас від свавільних

Хижаків, жорстоких, злих,

Захисти від божевільних,

Від Чорнобилів нових!

Ведуча.

Хай собори на руїні

Стануть там, де Ти прорік,

Незалежній Україні –

(Всі присутні разом із ведучими)

Разом. Слава нині і повік!

танок «Добрий ранок Україна»

Ведуча.

Моя Україно!

Вірю, що дух твій ніколи не згасне,

Ти совість народу, незгасна зоря.

Живи й процвітай, моя Україно,

Для миру, для щастя, любові й добра!

Ведучий. Урочисті збори, присвячені Дню Соборності та Свободи України оголошуються закритими.

Ведуча. До виносу Державного прапора стояти струнко!

Лунає Гімн України

Ведучий. Дякуємо всім за увагу!

Використані Інтернет-ресурси:

<https://old.uinp.gov.ua/news/22-sichnya-den-sobornosti-ukraini-informatsiini-materiali>

<https://mkrada.gov.ua/content/den-sobornosti-ukraini-istoriya-viniknennya-tradicii-y-svyata.html>

<https://www.vinrda.gov.ua/news/ostanni-novyny/den-sobornosti-ukrainy-2021-koly-vidznachaiemo-istoriia-ta-tradytsii>

МАТЕРІАЛИ
для проведення заходів
національно-патріотичного
спрямування зі здобувачами освіти
в умовах сьогодення

АУДІОМАТЕРІАЛИ

ВІДЕОМАТЕРІАЛИ

ВІРШІ

ВИСЛОВИ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ

Ліні КОСТЕНКО

Її пророчі вірші про Україну, війну і свободу <http://surl.li/bxouj>

Це ж треба мати сатанинський намір,
чайть в собі невиліковний сказ,
щоб тяжко так знущатися над нами,
та ще й у всьому звинувачувати нас!

І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.
Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви.

І в житті, як на полі мінному,
я просила в цьому сторіччі
хоч би той магазинний мінімум:
— Люди, будьте взаємно ввічливі! —
і якби на те моя воля,
написала б я скрізь курсивами:
— Так багато на світі горя,
люди, будьте взаємно красивими!

Ярослав ТКАЧІВСЬКИЙ

Заступник голови Національної спілки письменників України; член Секретаріату і член Правління НСПУ. Головний редактор журналу "Перевал" в Національній спілці письменників України НСПУ

СВЯЩЕННА ЗЕМЛЯ

На рідному полі воронки й розкопані шанці,
і в серці моєму, мов куля, забилася лють,
бо край мій плюндрують і нищать кремлівські засланці,
та воїни славні навалу з Москви відіб'ють...

Тут наша твердиня, тут мамине й батьківське поле,
співають джерела та храми блищать іздала.
Затямте, ординці, вам нас не скорити ніколи,
бо це українська і наша священна земля.

Моя Україна – могутня, безмежна, єдина!
Ми в центрі Європи, про нас вже довідався світ.
На мирному полі – багата й щаслива людина:
ім'я Українець – пречистий калиновий цвіт!

Гряде Перемога – я вірю, я певен, я знаю!
Тут кожен за волю віддасть свої сили та кров.
І маками в житі постануть герої весною,
де нас, українців, ніколи й ніхто не зборов.

На рідному полі зарівнені вирви й окопи,
хоч вибухи досі нас часто тривожать у снах.
Ми – з Господом Богом! І край наш ніхто не захопить,
вже в серці і в світі цвіте Українська весна...

23.03.2022 р.

УКРАЇНА

Горять степи, моя земля горить –
це Україну поливають «градом»...
Он сатанинська зірка знов зорить,
насаджена з Кремля повзучим гадом.

Двоглавий змій «червоної чуми»
жахає світ... Знай, путінська заразо,
що на своїй землі сильніші ми –
на захист волі в бій підем всі разом.

Є непоборним рідний мій народ –
захисниками в нас – і син, і мати...
Не буде місця в краї для заброд
й нікому Україну не здолати.

Бо тут наш світ й отут свята межа,
тут наша кров і наша перемога.
Як Україна світу не чужа,
то де його всесвітня допомога?

І де Європа й США, і де весь світ –
ми втрете на порозі світової...
Та Путіну не знищити наш цвіт,
бо кожен з нас, котрий живий, – то воїн.

Почуйте всі: ми не раби, ми є!
Ми – центр Європи. В нас цвіте калина...
Тут предків слід і тут життя моє
із найдорожчим словом – УКРАЇНА!

07.07.2015 р.

КАЦАПАМ

А ближче підійдеш – скотина...

Т.Шевченко

«Скоти» – московити-ординці,
мерзотники, вбивці, п'яниці.
Цих гадів не прийме земля –
хай ворон клює москаля...
Нехай тут подохне вся раша,
бо це Україна – лиш наша! –
священна вітцівська земля,
затямте, посланці Кремля:
Чекає лиха вас година –
запрошую в пекло, «скотино»!
Кажу це не я – моя злість.
Тож краще, москалю, не лізь
на землю святу – нашу твердь –
на тебе чекає тут смерть:
У Києві, в місті й в селі –
сконаєте всі, москалі!..

09.03.2022 р.

МИ – ФЕНІКСИ!

Старенька жінка... Хтось її любив,
а хтось кохав – і діток обіймала...
Тепер сама в метро серед юрби,
куди загнала всіх з Кремля навала.

Хтось у підвалі з рідними «живе»,
хтось помочі благає з-під завалів.
Хтось каже, до весілля заживе...
А тут – вогонь, ідуть бої тривалі.

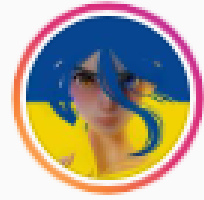
Мале дитятко плаче між руїн –
шукає маму, братика та батька.
Ця сиротина наче бедуїн,
бо стало несподівано безхатком.

Кровиночко, ти не сама, повір,
ми фенікси – із попелу-руїни.
Допоки в нас лютує хижий звір,
тебе зігріє серце України...

Тебе пригорне ангельське крило,
щоб ти могла у захистку радіти,
щоб небесами сонечко брело,
аби цвіли під мирним небом діти.

...Вродлива юнка, як весна, в метро.
Нам військо наближає Перемогу.
Тече життя, Дністер, Десна, Дніпро,
є Україна й ми є... Слава Богу.

25.03.2022

МОЯ ЗЕМЛЯ

Ми й не знали, що так її любимо,
Все дивились на Польщу та Чехію,
Емірати, Єгипет з верблюдами...
А про неї все думали зверхньо ми.

Ми й не знали, що так її любимо,
Хоч пишалися нею, красунею:
Запашними садами квітучими,
Гір Карпатських трембітами-сурмами.

З'ясувалось, насправді - ми в захваті
Від ланів з золотавими хвилями,
Матіоли вечірнього запаху-
Ми від цього ставали щасливими.

Ми й не знали, що все в ній - найкраще нам,
Найрідніше для серця і погляду,
Що за місто, село, кожне селище
Ми благатимемо слізно Господа.

Ми й не знали, що так її любимо,
Що так в серці вона нам болітиме,
Коли ворог задихає згубою
Й кров проллється бурхливими ріками.

Калинову красу потоптали їй,
Вишиванку споганили чоботом
Нечестиве нашестя, злі варвари!
Закривавлена ненька, сплюндрована...

Але ворог не знав, з ким він бореться,
Думав, буде не битва- прогулянка.
Та моя Україна - нескорена!
Кров зітерла з лиця, в берці взулася,

Камуфляж зодягла замість вишивки,
До Святого Отця помолилася,
Взяла Біблію- зброю Всевишнього,
Злому ворогу не покорилася!

Ми прозріли- ми дуже цінуємо
Кожним містом , а також людиною;
Зізнаємось- ми так її любимо,
Ми пишаємось Україною!

О, Господь, уквітчай перемогою
Нашу неньку, Тобою даровану!
В кожне місце прийди з відбудовою,
Прийди з миром Твоїм, із добробутом!

Ми за неї Тобі, Боже, дякуєм
Й благодаті для рідної просимо,
Ти для неї стань захистом й якорем,
За країну молитви приносимо!

Вірим серцем, що Ти не забаришся,
Прийдеш з радістю, зі свободою!
Хай Твоє святе Ім'я прославиться
По землі усій, між народами!

Лора Гула

<http://surl.li/bxbsd>
<http://surl.li/bxbsf>
<http://surl.li/bxbsj>

Ой у лузі червона калина (feat.
'Бумбокс' Андрій Хливнюк)

<http://surl.li/bxbto>

Марш Нової Армії (March of the New
Army) Ukrainian Patriotic Song

<http://surl.li/bxbws>

Гімн оборони України1

<http://surl.li/bxbpl>

Я не втомився. А ти

<http://surl.li/bxbqx>

НАВКА - Засвіт встали козаченьки
(українська народна пісня)

Запорозький марш

<http://surl.li/bxbwf>

в той день, коли закінчиться війна

<http://surl.li/bxbrc>

Гімн Оборони України-Браття
Українці-Вова Гейзер&Оркестри
силових структур Збройних сил
України

<http://surl.li/bxbrh>

Ірина Федішин та Євген Хмара -
НАС ВЕСНА НЕ ТАМ ЗУСТРІЛА

<http://surl.li/bxbrw>

Наталія Могилевська - Ми будем
стояти! (ПРЕМ'ЄРА)

<http://surl.li/bxbps>

Океан Ельзи - Човен (ЗСУ)

<http://surl.li/bxbsx>

ОКЕАН ЕЛЬЗИ-МІСТО МАРІЇUA

<http://surl.li/bxbtd>

У мене немає дому...

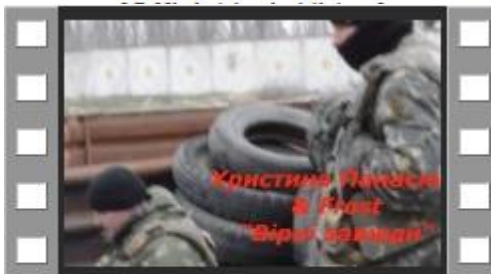
<http://surl.li/bvsjk>

<http://surl.li/bxbtz>

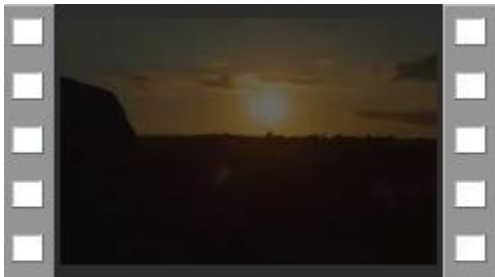
THMK feat. KOZAK SYSTEM - Мамо

<http://surl.li/bxbuk>

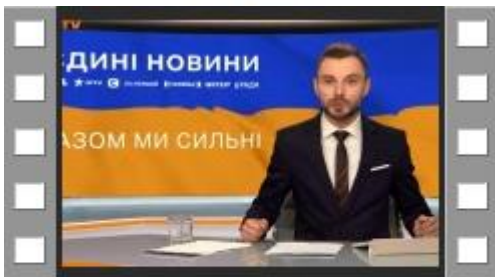
Морській піхоті України (Христина Панасюк & Frost 'Вірні завжди')

<http://surl.li/bxbtq>

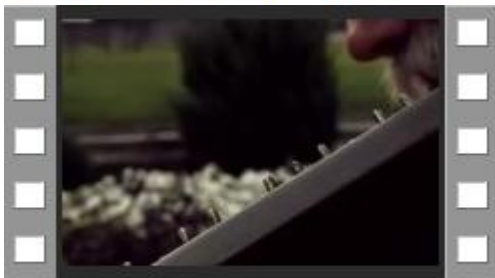
<http://surl.li/bxbrm>

Доброго вечора, ми з України! I am
Ukrainian

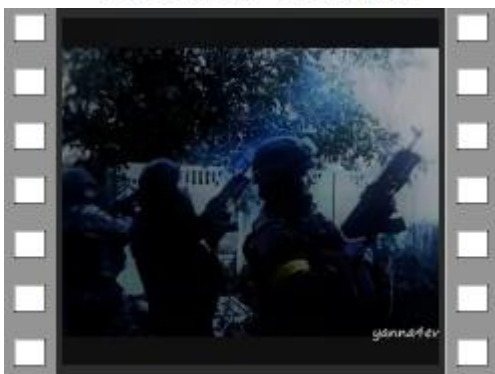
<http://surl.li/bxbrt>

Доброго вечора, ми з України_ як
ЗСУ вірвали TikTok - Підбірка 2022

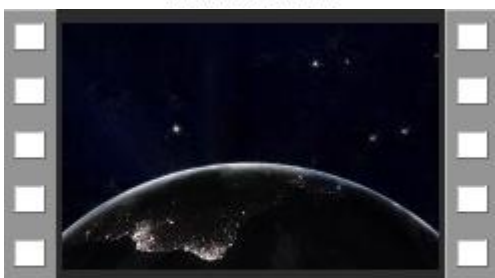
<http://surl.li/bxbuy>

Тінь Сонця - Меч Арея

<http://surl.li/bxbvc>
<http://surl.li/bxbvd>

Їхали козаки

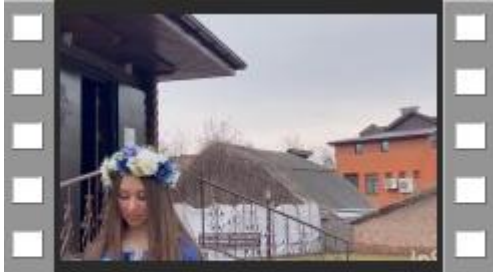
<http://surl.li/bxbvf>

Україну не зламати. - Антитіла -
Незалежний.

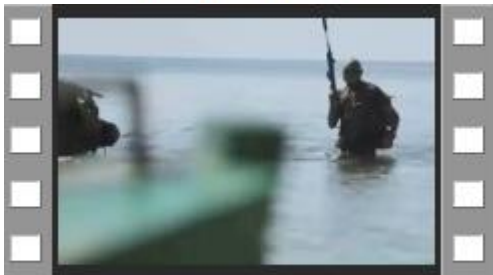
ЧОРНОБАЇВКА - новий військовий хіт

<http://surl.li/bxbvh>

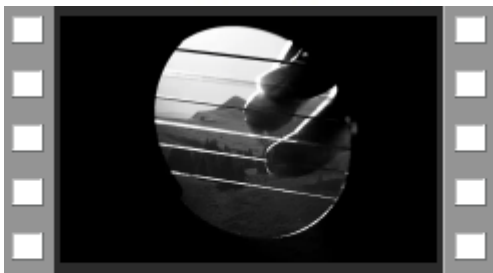
Сильне і зворушливе відео про Україну та Українців

<http://surl.li/bxbvk>

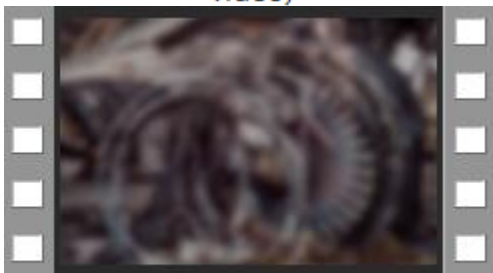
Пісня про війну в Україні - Додому

<http://surl.li/bxbvn>

THE HARDKISS - Журавлі (official video)

<http://surl.li/bxbww>

Надзвичайні українці - Війна 2022

<http://surl.li/bxbwz>

Висновки

Виховання громадянина-патріота сьогодні, як ніколи, актуально, не тільки для системи освіти, а й для держави в цілому.

Саме зараз ми повертаємося до споконвічних цінностей: утвердження первинності любові до Батьківщини і людей, духовності, моральності, бережного ставлення до природних скарбів і національних надбань нашого народу тощо.

В сучасних умовах національно-патріотичне виховання підрастаючого покоління має надзвичайно важливе значення. Воно покликане формувати почуття любові та відданості Україні, національну гордість, розуміння та співпереживання історії народу й культури, прагнення утверджувати їх в світі як почуття високорозвиненої, конкурентноздатної нації, суспільства і держави.

Особлива відповідальність за долю країни належить молоді. Адже саме молоде покоління забезпечує соціальну мобільність суспільства та постає джерелом ініціативи та вдосконалення всіх сфер суспільного життя.

Щоб реформи, що сьогодні гідно впроваджуються в освіті, не призводили до краху, національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання повинно супроводжувати молодь впродовж всього їхнього знаходження у закладах освіти.

Знання певних складових технологій освіти дозволяє викладачу організувати процес патріотичного та військово-патріотичного виховання у закладі, правильно підбираючи необхідні форми і методи роботи з підлітками, що допоможе виховати патріотів власної держави, здатних цінувати країну та свій народ, швидко реагувати на будь-які зміни, здатних підтримувати й поважати культуру та традиції, які у подальшому будуть передаватися з покоління в покоління.

Педагогічний колектив державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище», використовуючи інноваційні форми і методи роботи, спрямовує позаурочну діяльність на формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей, таких як: повага до національних символів (Герба, Прапору, Гімну України); участь у громадсько-політичному житті країни; толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних національно-мовних особливостей; рівність всіх перед законом; готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

Отже, національно-патріотичне виховання має бути стрижнем усієї навчально-виховної роботи закладу освіти.

